

***STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025***

RADKÓW 2016

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp.....	4
Położenie administracyjne i geograficzne	6
Walory przyrodnicze i turystyczne	8
Spółeczeństwo	24
Demografia.....	24
Bezrobocie/Rynek pracy.....	27
Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	30
Ochrona zdrowia	35
Edukacja i placówki oświatowe	36
Kultura i sport.....	38
Bezpieczeństwo	46
Gospodarka	47
Rolnictwo.....	47
Przedsiębiorczość	48
Infrastruktura techniczna	50
Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	51
Gospodarka wodno-ściekowa	53
Gospodarka odpadami	54
Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa	55
Działalność transgraniczna Gminy Radków.....	56
Analiza strategiczna SWOT	62
Metodologia przeprowadzonej analizy	62
Wizja i misja.....	71
WIZJA.....	73
MISJA.....	73
CELE STRATEGICZNE	75
I Cel strategiczny	76
II Cel strategiczny	77
III Cel strategiczny	80
IV Cel strategiczny	82
SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU	85
Główne źródła finansowania Strategii.....	88

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Analiza powiązań strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu..... 92

Wstęp

Szanowni Państwo, Drodzy Mieszkańcy Miasta i Gminy Radków

Oddajemy w Wasze ręce przygotowaną przez wspólnotę naszej gminy i opracowaną przez zespół ekspertów Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków na lata 2017 – 2025. Przedkładany dokument strategiczny wypracowany przez mieszkańców i liderów lokalnych w 2016 roku, jest jednym z bardzo ważnych i doniosłych o znaczeniu dla rozwoju naszej Gminy Radków. Pojęcie strategii nieodłącznie i nierozzerwalnie wiąże się z jej planowaniem przez mieszkańców podczas konsultacji społecznych oraz wdrażaniem w życie przez władze lokalne jej celów strategicznych. Dzieje się to za pomocą monitoringu efektów i nakładów oraz zaawansowanego ciągłego planowania przy włączeniu procesu partycypacji obywatelskiej.

Strategia składa się z części diagnostycznej, gdzie przedstawione zostały wszystkie zasoby Gminy oraz postawiono rekomendacje w zakresie dalszego rozwoju Miasta i Gminy Radków. Zawiera cele i zadania, których realizacja zapewni jej rozwój gospodarczy, społeczny oraz środowiskowy. Świadomy wybór działań strategicznych, do których jesteśmy wszyscy przekonani, uruchomi szereg korzystnych dla gminy impulsów, co przyczyni się w efekcie do zrównoważonego rozwoju. Posiadanie Strategii uruchamia także szereg korzyści dla mieszkańców naszej gminy, samorządu lokalnego i władz lokalnych oraz jest kontynuacją szeregu działań zaplanowanych w już zrealizowanej strategii przyjętej na lata 2004-2015. Dokument określa zasadnicze kierunki oraz metody działania pozwalające na realizację projektów zmierzających do zwiększenia tempa rozwoju gminy, przyjmując takie założenia, które wpisują się w możliwości wspomaganie wielu inicjatyw radkowskiego samorządu ze środków Unii Europejskiej. Przyjęcie dokumentu Strategii pozwoli nam mieszkańcom poza bieżącymi czynnościami wykonywać i kierować naszą aktywność na nowe zadania a także na te które już prowadziliśmy, czy prowadzimy. Wiemy, że Strategia przyczyni się min. do rozwoju turystyki i jej infrastruktury, a także określi w dalszej perspektywie kierunki oraz metody, środki i działania pozwalające na zwiększenie tempa rozwoju Gminy Radków, przyjmie takie założenia, które wpisują się w możliwości wspomaganie inicjatyw radkowskiego samorządu ze środków Unii Europejskiej.

Określone cele strategiczne odnoszą się do dalszej i ciągłej promocji turystycznej i gospodarczej, doskonalenia struktur administracyjnych gminy oraz kontynuacji budowy kolejnych, nowych urządzeń, rozwojem infrastruktury technicznej idącym w parze z rozwojem

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

społecznym. My w Gminie Radków dysponujemy prócz zasobami naturalnymi i krajobrazowymi odpowiednią wiedzą, zasobami i ofertami pomocy zewnętrznej, co będzie skutkowało, że założone cele i zadania w dalszej perspektywie aktywnie i efektywnie wspólnie wykonamy. Tak zintegrowany sposób myślenia o planowaniu na poziomie gminnym, jest dla naszej wspólnoty Ziemi Radkowskiej ogromną szansą na realizację wielu wspólnych celów. Nie brakuje nam motywacji i wiary w odniesienie sukcesu.

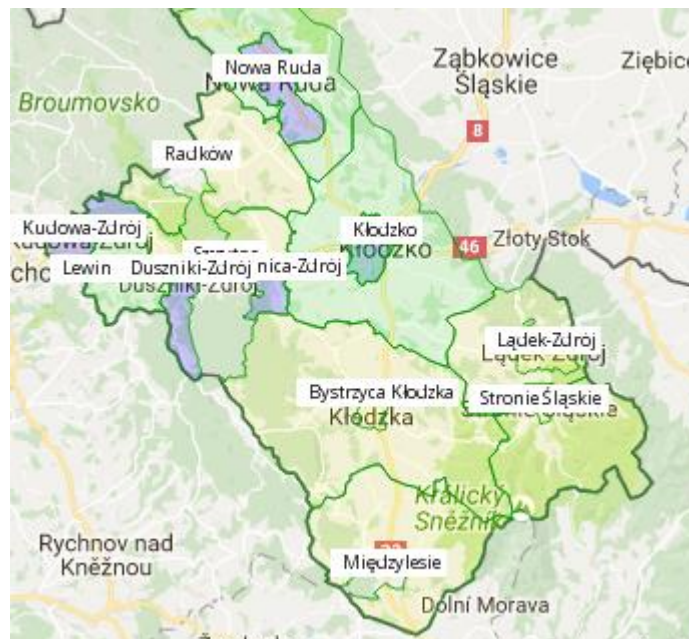
Jesteśmy przekonani, że wszystkie działania wykonywane na podstawie dokutemu Strategii przyczynią się do poprawy i podniesienia jakości życia mieszkańców, zaspokojenia większości potrzeb społeczności każdej radkowskiej wioski, jak również przyciągnie kolejne środki finansowe do budżetu Gminy Radków, do budżetów gospodarstw domowych oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Radków to gmina miejsko-wiejska położona w Kotlinie Kłodzkiej i najbardziej wysunięta na południe część Dolnego Śląska, na pograniczu polsko-czeskim. Położona jest u podnóża Gór Stołowych. Gmina zajmuje powierzchnię 140 km² (13 991 ha), a zamieszkuje ją 9 190 mieszkańców. W skład gminy wchodzi: miasto Radków i 12 wsi: Wambierzyce, Tłumaczów, Ścinawka Średnia, Ścinawka Górna, Ścinawka Dolna, Suszyna, Raszków, Ratno Górne, Ratno Dolne, Pasterka, Karłów i Gajów.

Rysunek 1. Położenie Gminy Radków na tle powiatu kłodzkiego.

Źródło: <https://www.zpp.pl/powiat>

Radków jest to miasteczko przygraniczne położone między północną ścianą Gór Stołowych, a Wzgórzami Ścinawskimi, w malowniczej dolinie rzeki Pośny. Dzięki swojemu wyjątkowemu usytuowaniu w parku Narodowym Gór Stołowych Radków należy do najciekawszych ośrodków turystycznych w Sudetach.

Ścinawka Dolna to miejscowość położona na najniższym odcinku doliny rzeki Ścinawki, przy drodze łączącej Kłodzko z przygranicznym Tłumaczowem. Od strony południowej otaczają ją Wzgórzka ścinawskie, od północy zaś Wzgórzka Włodzickie ze szczytem Grodziszcze.

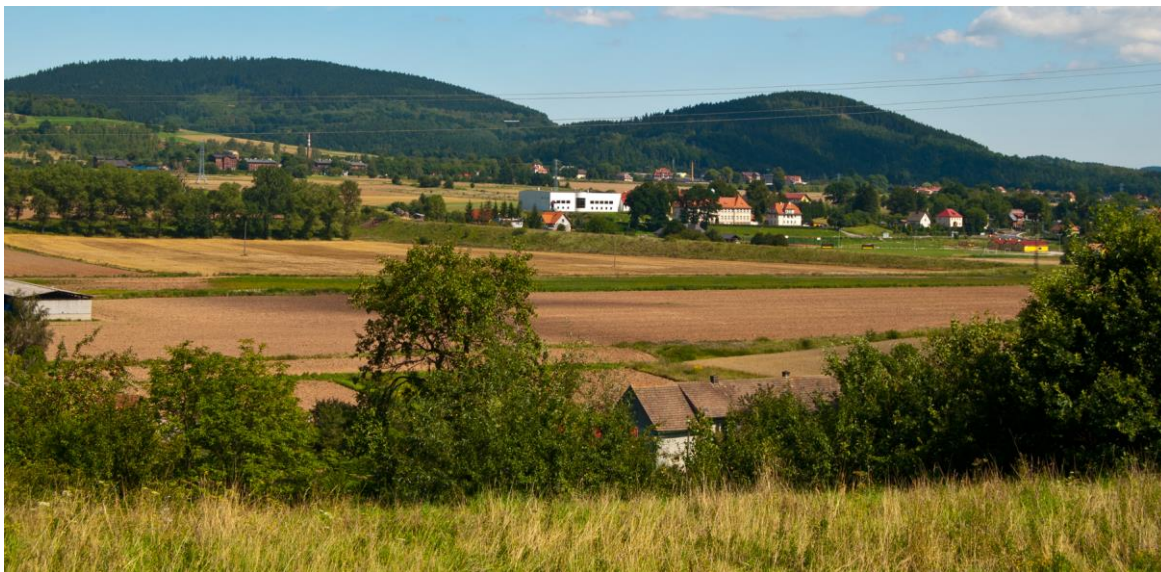
Ścinawka Górna jest najwyżej położoną spośród wszystkich trzech Ścinawek. Otoczona Wzgórzami Ścinawskimi od zachodu, Wzgórzami Włodzickimi od wschodu i górą Gajnik od

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

północy tworzy wraz ze Ścinawką Średnią niezwykle malowniczą dolinę, wokół której roztaczają się górskie pejzaże.

Ścinawka Średnia jest największą spośród wsi wchodzących w skład gminy Radków. Leży na wysokości 300 m n.p.m. w dolinie rzeki Ścinawki, wzdłuż drogi z Kłodzka do Broumova pomiędzy Cierninem, jednym ze szczytów Ścinawskich Wzgórz, a Górą Wszystkich Świętych należąca do Wzgórz Włodzickich.

Tłumaczów jest niewielką wsią przygraniczną położoną w północno-zachodniej części Gminy Radków, w dolinie Ścinawki.

Wambierzyce zwane też Dolnośląską Jerozolimą to najbardziej znana w Polsce wieś gminy Radków. Wynika to z faktu, iż znajduje się tam bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, do której każdego roku ściągają tłumy wiernych. Miejscowość położona jest w dolinie strumienia

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Cedron u podnóża góry Mnich. Od wschodu otaczają ją wzgórza o biblijnych nazwach: Kalwaria, Tabor, Syjon i Herb. Przysiółek Wambierzyce Górne przylega natomiast do Gór Stołowych.

Karłów i Pasterka jest małymi miejscowościami w Górach Stołowych leżących u południowych podnóży Szczelińców. Sytuacja to powoduje to, iż te miejscowości stają się jednymi z najważniejszych ośrodków turystycznych Dolnego Śląska.

Raszków jest niewielką miejscowością położoną przy drodze lokalnej między Chocieszowem a Ścinawką Dolną w dolinie potoku Raszkówki, prawego dopływu rzeki Ścinawka.

W środkowym biegu Pośny, przy ujściu Cedronu do tego potoku, leży wieś Ratno Dolne. **Ratno Dolne** leży na ruchliwym szlaku prowadzącym do Gór Stołowych. Przez tę piękną stołowogórską miejscowość do 1987 roku prowadziła także linia kolejowa.

Ratno Górne – Przy drodze wylotowej z Radkowa, w dolinie rzeki Pośny, położona jest ta mała miejscowość rolnicza.

Suszyna – położona jest u podnóża Wzgórz Ścinawskich, z daleka od dróg przelotowych i większych skupisk ludzkich, otoczona jest pastwiskami oraz polami uprawnymi. Suszyna uważana jest za jedną z najstarszych wsi ziemi kłodzkiej.

Gajów - Gajów leży na styku Gór Stołowych i Wzgórz Ścinawskich, w połowie drogi lokalnej łączącej Radków z Tłumaczowem. Rozciąga się stąd widok na całe pasmo Gór Stołowych.

Walory przyrodnicze i turystyczne

Radków wzmiankowany był już w 1290 jako Wünschelburg, a prawa miejskie uzyskał ok. 1320. Miasto było ośrodkiem produkcji rzemieślniczej, świadczą o tym występujące tutaj w XIV w. ławy chlebowe, mięsne i obuwnicze. W Radkowie było też młynarstwo, piwowarstwo i sukiennictwo. Na przełomie XIV i XV w. ustalił się ostatecznie kształt Radkowa, który niewiele się zmienił do dzisiaj. W tym czasie wybudowano mury obronne wokół miasta, a w latach 1571-1580 kościół św. Doroty. W 1545 w mieście wybuchł groźny pożar, który strawił większą część Radkowa. Wojny w XVII i XVIII w. spowodowały upadek znaczenia miasta.

Ożywienie gospodarcze miasta nastąpiło dopiero pod koniec XIX w., kiedy uruchomiono warsztaty tkactwa lnianego. W 1895 r. uruchomiono pobór kamieni piaszczystych, którego wydobycie wielokrotnie już w 1903 po wybudowaniu linii kolejowej. W roku 1925 zaczęła działalność poczta, oraz niewielkie fabryczki przemysłu drzewnego, spożywczego, włókienniczego i

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

metalowego. W 1945 miasto zostało włączone do Polski i przyjęło obecną nazwę. Dotychczasowych mieszkańców wysiedlono do Niemiec¹.

Gmina Radków jest atrakcyjnym regionem, który oferuje nie tylko niepowtarzalne uroki przyrody ale także mnóstwo wyjątkowych klejnotów architektonicznych i górskich. Najważniejsze z nich to²:

Ruchoma szopka

Mieści się ona w budynku przy ulicy Objazdowej 6. Jej twórcą był mieszkaniec Wambierzyc Longinus Wittig. W czasie 28 lat do 1882 r. wyrzeźbił ogromny zespół około 800 figurek z drewna lipowego, z których ok. 300 poruszanych jest mechanizmem zbliżonym do zegarowego. Twórcą mechanizmu był również Wittig, z zawodu ślusarz. Bardzo rozbudowana jest dekoracja architektoniczna szopki, przypominająca okoliczny krajobraz. Oprócz scen i postaci biblijnych w szopce są sceny i figurki typowe dla okolic Wambierzyc w XIX w. w tym scena z kopalni węgla kamiennego.

Wambierzyce (Jerozolima Dolnośląska)

Legenda głosi, że w pierwszych latach XIII stulecia niewidomy Jan z Raszewa odzyskał wzrok, modląc się przed figurką Maryi z Dzieciątkiem, która znajdowała się na potężnej lipie. Wieść o cudownym wydarzeniu rozeszła się szybko. Przed figurką zaczęły napływać liczne grupy pielgrzymów. U stóp lipy ufundowano kamienny ołtarz, kropielnicę i lichtarz, a następnie stanął tu mały kościół pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny. Historia tej miejscowości wiąże się z ciągłym kultem maryjnym. Kult zapoczątkowali i podtrzymywali w ciągu następnych stuleci pątnicy, którzy przybywali z Czech, Moraw, Austrii i Górnego Śląska. W czasie tym przybywało do Wambierzyc corocznie około 200 tysięcy pielgrzymów. W roku 1677, właścicielem osady został Daniel Paschazjusz von Osterberg. Postanowił on stworzyć jakby miniaturę świętego miasta Jerozolimy. Na okolicznych wzgórzach stanęło kilkanaście kaplic wzniesiona została też nowa świątynia. Na początku XX wieku w fasadzie bazyliki zainstalowano oświetlenie elektryczne w postaci 1390 żarówek.

¹ Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Radków

² Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Radków

Fotografia: Wambierzyce Bazylika

Skansen i mini zoo

Skansen to okazały kompleks budynków muzealnych z niezliczoną liczbą eksponatów. Staroci są tysiące. Są tu zarówno drobne sprzęty domowe jak i wyposażenia wnętrz izb mieszkalnych, warsztatów pracy - kuźnia, stolarnia, warsztat szewski itp. W skansenie są również stare wozy i sanie oraz ciekawa kolekcja uprzęży na konie, woły i krowy. W skansenie można zobaczyć także prawdziwy chodnik górniczy ze zbiorem lamp karbidowych. Całość otoczona jest zielenią oraz zagrodami ze zwierzyną i ptactwem. Z pośród zwierząt znajdujących się tutaj należy wymienić: jelenia, daniela, sarnę, strusia, bażanty, jastrzębie.

Kalwaria wambierzycka

Uzyskała swoją nazwę gdy ówczesny właściciel Wambierzyc Daniel von Osterberg przystąpił w latach 1683-1709 do realizacji olbrzymiego założenia pielgrzymkowego. Rozpoczęto je od wytyczenia ścieżek pątniczych na wzgórzu Kalwarii i sąsiednich. Kalwarię realizowali artyści czescy. Realizacja Kalwarii połączona była z przebudową całej miejscowości. W latach 1769-77 wzniesiono

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

monumentalne schody stanowiące oś całego założenia. Większość kaplic istniejących obecnie pochodzi z czasów przebudowy w XVIII/XIX w. natomiast figury w kaplicach i reszta wystroju pochodzi w większości z XIX i XX w. W efekcie prac prowadzonych w Wambierzycach powstało jedno z największych w Europie założeń kalwaryjnych obejmujące ok. 150 kaplic i stacji.

Białe Skały

Zgrupowanie okazałych, widokowych skał piaskowcowych na pn. i pn.-wsch. krawędzi stoliwa Naróżnika. Wznoszą się na wys. ok. 780-800 m. i osiągają do 20-30 m. wysokości. Krawędź stoliwa jest to porozcinana głębokimi wąwozami i rozpadlinami, których zbocza tworzą skalne mury i wolno stojące baszty skalne. Część z nich posiada własne nazwy, w większości nadane przez wspinaczy. Białe skały należą do najciekawszych krajobrazowo miejsc w Górach Stołowych. Nazw ich się wiąże z wyglądem ponieważ zbudowane są z piaskowców o bardzo jasnym zabarwieniu na skutek znacznej zawartości kwarcu. Ciągną się one na długości ok. 1 km tworząc kilka skupisk w dolinkach, rozdzielonych wąskimi przejściami. Szczególnie atrakcyjna jest ich część środkowa i pn.-zach.

Zamek w Ratnie Dolnym

Pierwsze wzmianki o wsi sięgają XIV w. Ze zbocza wzgórza nad rzeką malowniczo wyrasta renesansowy zamek z attyką na szczycie. Bryła zamku była wielokrotnie przebudowywana. U stóp zamku pozostałości starego tarasowego założenia parkowego. Obecnie zamek nie jest uruchomiony do zwiedzania.

Zalew w Radkowie

Jest to znane na Ziemi Kłodzkiej kąpielisko, przy którym znajduje się ośrodek rekreacyjny z miejscami noclegowymi i wypożyczalnią sprzętu wodnego. Atrakcyjność kąpeli podkreśla piękny widok na krawędź Gór Stołowych

Ratusz w Radkowie

Renesansowy ratusz z 1545 r. usytuowany jest w centrum rynku w Radkowie. Po pożarze w 1738 r. uzyskał obecną formę trzykondygnacyjną budowli założonej na planie prostokąta. Wieża przykryta jest ostrosłupowym hełmem. We wnętrzu, mimo licznych przebudów, zachowało się na parterze kilka sal z kolebkowym sklepieniami.

Wieża widokowa w Suszynie

Suszynka” – tak nazywa się nowa atrakcja turystyczna gminy Radków. Wieża widokowa w Suszynie to obiekt zbudowany całkowicie od podstaw. Wieża powstała w ramach realizacji polsko-czeskiego projektu „Miejsca pełne widoków”. Łączny koszt budowy to 1,1 mln zł, z czego 85% stanowiły fundusze unijne. Uroczyste otwarcie odbyło się w samo południe 19 grudnia 2014 r. Suszyna to niewielka wieś położona w południowo-wschodniej części Wzgórz Ścinawskich. Pod koniec XIX i w pierwszej połowie XX wieku okolice penetrowane były przez poszukiwaczy minerałów (m.in. agatów i ametystów). W okresie międzywojennym miejscowość była znanym letniskiem, zaś szczególną atrakcją była szkoła szybowcowa.

Błędne Skały

stanowią wybitną atrakcję krajobrazową. Cała ławica spękana jest siecią regularnych, szeroko rozwartych szczelin, które tworzą malowniczy labirynt skalny. W wyniku tych procesów powstało "skalne miasto" z wąskimi uliczkami. Występują tu piękne, dobrze wykształcone formy skalnych stołów, baszt, grzybów, tuneli, z których wiele ma własne nazwy np.: "Skalne Siodło", "Kurza

Stopka", "Labirynt", "Tunel", "Wielka Sala". W pobliżu Błędných Skał znajduje się "Głaz Trzech Krzyży". Pomiędzy nimi prowadzą ścieżki. W najwęższych miejscach turyści muszą przeciskać się pomiędzy skalnymi szczelinami wąskimi na kilkadziesiąt centymetrów. Był to pilnie strzeżony punkt celny między hrabstwem kłodzkim a Królestwem Czech. Na głazie tym znajduje się szereg dat, które, jak mówi legenda, ryto dla upamiętnienia przyłapania przemytników (najstarsza - 1616 r.). Na terenie Błędných Skał znajduje się punkt widokowy, na platformie o nazwie "Skalne Czasze". Widoczny stąd jest m.in. Szczeliniec Wielki i Mały, Broumowska Vrchovina, miejscowość Machov,

Skalne Grzyby

Duże zgrupowanie bardzo oryginalnie ukształtowanych form skalnych rozrzuconych na długości około 2 km na wysokości 680 - 700 m. Wśród świerkowego i świerkowo-sosnowego lasu wznoszą się zgrupowania malowniczych grzybów, maczug, młotów, baszt a nawet całych murów skalnych. Szereg form skalnych posiada własne nazwy są to np.: "Borowik", "Skalne Wrota", "Zrośnięte Grzyby", "Pingwinki", "Piętrowe Grzyby". Formy te są wynikiem procesów wietrzenia zachodzących od epoki lodowcowej i stanowią jedną z największych atrakcji krajoznawczych i krajobrazowych Gór Stołowych.

Radkowskie skały

Wraz z Filarami Skalnymi tworzą one północno-zachodnią krawędź środkowego piętra Gór Stołowych w postaci okazałego muru skalnego o wysokości nawet do 100 m. Tworzy go ciąg piaskowcowych baszt, filarów, fantazyjnie ukształtowanych skał. Poszczególne skały lub ich grupy są porozielniane stromymi żlebami. Potężne baszty skalne Radkowskich Skał są jednym z najbardziej atrakcyjnych widokowo miejsc w Górach Stołowych. Do Radkowskich Skał prowadzą liczne ścieżki odchodzące od "Drogi nad urwiskiem", która biegnie powyżej. Natomiast u podnóża Radkowskich Skał ciągnie się bardzo malownicza "Szosa stu zakrętów" prowadząca z Radkowa do Kudowy Zdrój przez Karłów.

Szczeliniec Wielki

(919m n.p.m.) to najwyższy szczyt Gór Stołowych i zarazem ich najatrakcyjniejsze i najbardziej odwiedzane miejsce. Wznosi się charakterystycznym stoliwem złożonym z dwóch części, rozciętych przełęczą ok 867 m nad wierzchołkiem środkowego piętra Gór Stołowych. Góruje ok 150 m. nad Karłowem, który stanowi najdogodniejszy punkt wyjścia na szczyt. Z daleka Szczeliniec

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

wielki wygląda na masyw o rozległym, płaskim wierzchołku i prawie pionowych zboczach. W rzeczywistości rozległa wierzchowina stoliwa jest gęsto spękana, dość znacznie w głąb. Spękanie ławicy piaskowców ciosowych utworzyło największe w kraju "skalne miasto" złożone z ogromnej ilości oryginalnie ukształtowanych skał i skałek, które w większości posiadają własne nazwy. Szczyt zajmuje powierzchnię o długości ok. 600 m. i szerokości ok. 300 m. Obszar ten jest ograniczony ze wszystkich stron kilkudziesięciometrowej wysokości murami skalnymi, bogato urzeźbionymi i spękanymi. Wierzchowina szczytowa tworzy dolny poziom stoliwa na wys. ok. 895-905 m. z którego wyrasta poziom środkowy, wyższy o 5-10 m. Usiany jest gęsto stojącymi skałami, pomiędzy którymi znajduje się labirynt ciasnych, różnej głębokości szczelin i przejść, miejscami nawet przykrytych blokami skalnymi. W centrum stoliwa wznoszą się nad nim pojedyncze okazałe skały o bardzo urozmaiconych kształtach, które tworzą górny poziom o wysokości ok. 10 m. Znajdują się tu najbardziej znane skały: najwyższy Fotel Pradziada będący kulminacją masywu, Wielbłąd, Kaczęta, Głowa księżniczki Emilii. W pn. części dolnego poziomu, blisko krawędzi stoliwa znajdują się najgłębsze i najciekawsze szczeliny z Diabelską Kuchnią i Piekiełkiem. Szczyt Szczelińca Wielkiego objęty jest ochroną w krajobrazowym rezerwacie przyrodniczym "Szczeliniec Wielki" o powierzchni 50,26 ha. Z punktów widokowych znajdujących się w rezerwacie roztaczają się wspaniałe widoki obejmujące większość pasm górskich polskich i czeskich Sudetów. Panoramy te zaliczane są do najpiękniejszych w polskich górach. Na szczyt Szczelińca prowadzą liczące 680 stopni kamienne schody. Zbudowane zostały one na przełomie XVIII i XIX w. przez Franciszka Pabla i z pewnymi przeróbkami służą zwiedzaniu do dziś. Szczeliniec Mały położony na południowy - wschód od Szczelińca Wielkiego i oddzielony niezbyt głęboką przełęczą, nie jest udostępniony dla zwiedzających.

Droga Stu Zakrętów

Szosa Stu Zakrętów zwana także Drogą Stu Zakrętów - niezwykle malownicza górską drogą (odcinek drogi wojewódzkiej nr 387) łącząca Radków przez Karłów i Lisią Przełęcz (tu najwyższy punkt, ponad 780 m.n.p.m.) z Kudową. Szosa pokonuje deniwelację ponad 400 metrów przy długości około 23 kilometrów. Po opuszczeniu Radkowa szosa wspina się wzdłuż Filarów Skalnych i mijając kamieniołom zawraca na Stročym Zakręcie do Karłowa. Tutaj znajduje się jej jedyny odsonięty odcinek, nie biegnący świerkowymi i świerkowo-sosnowymi z domieszką buka lasami regla dolnego. Następnie prowadzi przez leżący u podnóża Szczelińca Wielkiego Karłów, po czym prowadzi w pobliżu Fortu Karola i na koniec niewielkim podjazdem osiąga Lisią Przełęcz. Dalej

zjazd z licznymi zakrętami i serpentynami doprowadza ją do Kudowy. Jej budowę rozpoczęto po wojnie prusko-niemieckiej w 1867 r. a skończono w 1870 r. Wtedy też utraciły znaczenie starsze drogi takie jak Praski Trakt i Kręgielny Trakt.

Pielgrzym

Wysoki bastion skalny 672 m n.p.m. wyrastający z krawędzi środkowego piętra Gór Stołowych powyżej Wambierzyc. Tworzą go dwie bliźniacze baszty piaskowcowe wysokości 50 m, wokół których rośnie las świerkowy. Skały Pielgrzyma stanowią idealny punkt na wieś Wambierzyce i pasma Sudetów Środkowych.

Gmina Radków jest wprost idealnym miejscem do zorganizowania atrakcyjnego urlopu. Dzięki wspaniałej przyrodzie Gór Stołowych są tutaj wyjątkowe warunki dla turystyki górskiej. Góry Stołowe oferują szeroki wachlarz możliwości spędzania chwil wypoczynku, zabawy i aktywnego ruchu na świeżym powietrzu. Latem można tu znaleźć nie tylko idealne tereny do wspinaczki, wiele ścieżek turystycznych i rowerowych o różnych stopniach trudności, ale również możliwość poznania historycznych zabytków, których w bliższej i dalszej okolicy jest wiele. Góry i woda to idealne połączenie przestrzeni spełnia Radkowski Zalew znajdujący się w malowniczym otoczeniu Szczelińca Wielkiego. Zimą do dyspozycji oddane są narciarskie trasy biegowe.

Utrzymaniem tras narciarstwa biegowego zajmuje się Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radkowie wspólnie z Parkiem Narodowym Gór Stołowych. Poniżej dostępne trasy na terenie Gminy Radków:

- Kolor czerwony symbolizuje główną pętlę. Przebiega przez: Karłów - Łąki Pasterskie - Pasterka - Droga nad Urwiskiem - Skalne Grzyby - Batorówek - Karłów. Długość trasy - około 26 km
- Kolorem zielonym oznaczona została trasa łącznikowa. Odcinek biegnący Praskim Traktem. Długość trasy - ok 4,5 km
- Kolorem niebieskim oznaczona została trasa łącząca główną pętlę oznaczoną kolorem czerwonym z trasami biegowymi po stronie czeskiej w rejonie Ostrej Góry.
- Rozwój infrastruktury narciarskiej umożliwi z jednej strony wzbogacenie oferty turystycznej z drugiej zaś powoduje wydłużenie sezonu turystycznego, co powinno skutkować przyjazdem i pobytem turystów przez cały rok

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Kolejnym punktem istniejącej infrastruktury turystyki kwalifikowanej są szlaki turystyczne piesze wytyczone i przebiegające przez teren gminy Radków

Tabela 1. Trasy turystyczne piesze w Gminie Radków

Skąd dokąd prowadzi szlak	Kolor szlaku (czarny, czerwony, niebieski, zielony)	Opis
Karłów - Szczeliniec Wielki - Karłów	Szlak żółty	Z Karłowa wyrusza się żółtym szlakiem, najpierw drogą, później kamienistą ścieżką dochodzi się do ostatniego zabudowania i rozpoczynamy podejście po kamiennych stopniach, ułożonych z inicjatywy oberżysty, który wytyczył drogi wejściowe na wierzchołek i labirynt skalny; jego autorstwa jest również większość nazw form skalnych. Na szczyt Szczelińca prowadzą wykute w skałach schody liczące 665 stopni, którymi dociera się na wysokość 867 m - do skrzyżowania na przełęczy oddzielającej Szczeliniec Mały od Szczelińca Wielkiego.
Radków - Radkowskie Skały - Słoneczne Skały - Radków	Szlak niebieski Szlak Żółty Szlak Czerwony	Z Radkowa idzie się niebieskim szlakiem, który na szosie krzyżuje się z żółtym i wiedzie polną drogą na skraj lasu, do podnóża środkowego piętra Gór Stołowych.. Szlak dochodzi do drogi, którą idzie się w prawo i po przejściu około 200 m PO prawej stronie widzimy Filary Szlak prowadzi po warstwiczy, ostrym zakrętem pokonuje się koryto potoczku i po przejściu około 1 km dochodzi się do skrzyżowania dróg na Burzowej Łęce. Tutaj czerwony szlak odchodzi od drogi i spadzistym zboczem doprowadza do skrzyżowania szlaków, gdzie wyrastają Skalne Grzyby. Skręca się w lewo na zielony szlak, skąd roztacza się przepiękna panorama na dolinę Wambierzyc i Radkowa. Na krawędzi wierzchowiny wyrastają Słoneczne Skały; po ich górnych krańcach dochodzi się zielonym szlakiem do rozwidlenia, na którym skręca się w prawo na niebieski szlak. Wraca się stromo w dół; najpierw leśną, później 2 km polną drogą dociera się na skraj Radkowa.
Radków - Szczeliniec Wielki - Karłów	Szlak Żółty Szlak niebieski	Z Radkowa kieruje się żółtymi znakami w stronę odległego ok 1 km zalewu radkowskiego o powierzchni ok 0,8 ha powstałego w wyniku spiętrzenia Czerwonohorskiego Potoku. Drogą biegnącą obok zalewu dociera się w obliże wiaty turystycznej. Stąd dolinę Pośny i biegnącymi tędy żółtymi

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

		<p>znakami przez około 1,5 godziny podchodzimy na górny poziom stoliwa. Po drodze mija się grupę skalną Skalne Wrota oraz pozostałości istniejącej tu niegdyś gospody. Przechodzi się przez obszar specjalnie chroniony Wrota Pośny rozciągający się pomiędzy korytem Pośny a kamieniołami i Drogą Stu Zakrętów. Prowadzi tędy Ścieżka Skalnej Rzeźby z 14 stanowiskami ukazującymi budowę geologiczną i procesy erozyjn, które doprowadziły do powstania ciekawych form Gór Stołowych. Dalej dociera się do Pasterki. Z drogi widoczny jest Szczeliniec Wielki oraz budynek schroniska. Na szczyt dociera się po około 45 min. odchodzącymi na prawo od drogi znakami niebieskimi. Na szczycie Szczelińca działa schronisko, za którym znajduje się kasa i wejście na teren rezerwatu.</p>
Karłów - Błędne Skały - Karłów	Szlak zielony Szlak czerwony	<p>Z centrum Karłowa wychodzi się na południe czerwonym szlakiem, który na skrzyżowaniu dróg skręca w prawo na Machowską Drogę. Po około 200 m szlak schodzi z drogi w lewo. Przekracza się granicę Parku Narodowego, podchodzi się krótkim i stromym podejściem do węzła szlaków na wierzchołku Skalniaka. Idzie się dalej w prawo czerwonym szlakiem dochodzi się do labiryntu w Błędnych Skałach. Z punktów widokowych na okrężnej trasie roztacza się wspaniała panorama na obszar Machova oraz Broumovskich Ścian. Od Błędnych Skał idzie się na północ zielonym szlakiem, który omija skały, a następnie nagłym skrętem w lewo schodzi w dolinę. Po przejściu kilkuset metrów w dół dochodzi się do Machowskiej Drogi, przecina kilka potoków i jest trasą powrotną do szlaku czerwonego.</p>
Radków - Skalne Wrota - Radków	Szlak Niebieski Szlak Żółty	<p>Z centrum miasta idzie się żółtym szlakiem na południe, do miejsca, gdzie szlak zbacza z drogi w prawo. Stromym podejściem wchodzi się na krawędzie wierzchołku Gór Stołowych, ten odcinek trasy kończy się rozwidleniem szlaków, gdzie skręca się w prawo na niebieski szlak. Prowadzi on po warstwie, w pobliżu krawędzi skalnego urwiska, aż do kolejnego rozwidlenia, na którym skręcamy w prawo na żółty szlak. Schodzi się do skalistej doliny o nazwie Skalne Wrota /Wrota Pośny/, gdzie przekracza się Pośnę, potok charakteryzujący się kiedyś szeregiem kaskad. Stanowiły one jedną z największych atrakcji Gór Stołowych. Wodospady</p>

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

		<p>zanikły po wybudowaniu nowych ujęć wody pitnej. Żółty szlak doprowadzi do kamiennej drogi, z której za chwilę skręci w prawo, później w lewo i wzdłuż potoku zejdzie do doliny Radkowa. Szlak łączy się z szosą, którą wcześniej udaliśmy się na wycieczkę, a teraz jest drogą powrotu do Radkowa.</p>
<p>Wambierzyce - Skalne Grzyby - Wambierzyce</p>	<p>Szlak niebieski Szlak czerwony</p>	<p>Z Wambierzyc wychodzi się na południowy zachód, niebieskim szlakiem prowadzącym wzdłuż potoku o biblijnej nazwie Cedron. Dalej idzie się i przez Wambierzyce Górne rozrzucone wzdłuż drogi dojdzie się na skraj lasu rosnącego na skalistym zboczu wierzchowiny Gór Stołowych. Tutaj niebieskim szlakiem skręca się w lewo i dochodzi się serpentyną do Ścieżki Skalnej Rzeźby, prowadzącej w prawo do punktu widokowego na Pielgrzymie - bastionie skalnym. Po powrocie na niebieski szlak idzie się stromo do góry, do skrzyżowania dróg. Po przejściu 150 m od rozwidlenia na Pielgrzym, skręca się niebieskim szlakiem w lewo i dochodzi się do żółtego, którym idzie się również w lewo. Od skrzyżowania szlaków idzie się czerwonym w lewo, schodząc z powrotem do doliny. Stroma początkowo trasa łagodnieje za wierzchołkiem Wabika i dochodzi się czerwonym szlakiem do drogi, którą przebywamy około 1,5 km. Od ostrego zakrętu w lewo szlak schodzi z drogi i przez las, łąki prowadzi w dół do Wambierzyc.</p>
<p>Karłów - Pasterka - Ścianki - Pusta Ścieżka - Kamień Popielny - Karłów</p>	<p>Szlak zielony Szlak Żółty Szlak niebieski Szlak czerwony</p>	<p>Z Karłowa wyrusza zielonym szlakiem, który okrąży Szczeliniec z lewej strony. Trasa jest atrakcyjna, z pięknymi widokami na dolinę Karłowa i Szczeliniec Mały, który jest wyłączony ze zwiedzania. Przechodzi się przez Pasterkę i skręca się na żółty szlak. Łagodnie podchodzi się skrajem lasu po zboczach Szczelińca od strony północnej. Po krótkim zejściu między skałami można podziwiać graniczne zgrupowania skał leżące na skraju głębokiego wąwozu opadającego do doliny Radkowa. Idzie się najpierw kamiennym chodnikiem, żółtym szlakiem wzdłuż skalnej ściany - Ścianki. Dalej dochodzi się do skrzyżowania szlaków, skąd idzie się na północny wschód niebieskim szlakiem. Na kolejnym rozwidleniu, z którego niebieski szlak skręca w lewo i schodzi w dolinę, skręcimy w prawo na czerwony szlak biegnący Pustą Ścieżkę, wspinającą się stromo po zboczach Szczelińca do drogi, po</p>

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

		<p>przekroczeniu której, począwszy od Kamienia Popielnego, okrąży Szcelinię od strony południowo-wschodniej. Następnie przez las dojdzie się do skrzyżowania szlaków, skąd żółty wiedzie na szczyt Szcelińca. Dalej idzie się w lewo i czerwonym szlakiem wracamy do Karłowa</p>
<p>Karłów - Machovska Lhota - Machov - Pasterka - Karłów</p>	<p>Szlak zielony Szlak niebieski</p>	<p>Z punktu węzłowego w Karłowie wychodzi się szlakiem zielonym na północny zachód, trasą interesującą krajobrazowo z pięknymi widokami na Szcelinię Małą i dolinę Karłowa. Na skrzyżowaniu skręca się w lewo niebieskim szlakiem i idąc pod górę dochodzi się do kolejnego rozwidlenia, gdzie skręca się w lewo na zielony szlak biegnący równoległe do granicy państwowej. Na drodze skręcimy w prawo i przejściem dla pieszych przekroczyliśmy granicę państwową z Republiką Czeską. Wchodzi się do lasu i idzie się wzdłuż granicy państwowej, gdzie ścieżka łukiem skręca w prawo i z bocznymi Lhotského Šéfelu, przez miejsce zwane Pod Górą o przejściu około 2 km dochodzi się do północnych skrajów wsi Pasterka, założonej na przełomie XIII/XIV wieku przez osadników czeskich na terenach należących do dóbr Hrabstwa Kłodzkiego. Daje prosto dociera się do miejscowości Karłów.</p>
<p>Karłów - Białe Skały - Karłów</p>	<p>Szlak niebieski Szlak zielony</p>	<p>Białe skały - Jest to zgrupowanie okazałych, widokowych skał piaszczystych na pn. i pn.-wsch. krawędzi stoliwa Narożnika. Wznoszą się na wys. ok. 780-800 m. i osiągają do 20-30 m. wysokości. Krawędź stoliwa jest to porożcinana głębokimi wąwozami i rozpadlinami, których zbocza tworzą skalne mury i wolno stojące baszty skalne. Część z nich posiada własne nazwy, w większości nadane przez wspinaczy. Białe skały należą do najciekawszych krajobrazowo miejsc w Górach Stołowych. Nazw ich się wiąże z wyglądem ponieważ zbudowane są z piaszczystych o bardzo jasnym zabarwieniu na skutek znacznej zawartości kwarcu. Ciągną się one na długości ok. 1 km tworząc kilka skupisk w dolinkach, rozdzielonych wąskimi przejściami.</p> <p>Z punktu wypoczynkowego przy parkingu wychodzi się szlakiem niebieskim przekracza się Kamienny Potok oraz Skały Puchacza. Następnie zielonym szlakiem dochodzi się do Białych Skał. Dalej zielonym szlakiem schodzi się z krawędzi wierzchowiny do drogi i dalej aż do skrzyżowania dróg, na</p>

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

		którym skręca się w prawo, na dobrze znaną Drogę Stu Zakrętów, która doprowadza z powrotem do Karłowa.
Karłów - ruiny Fortu Karola - Karłów	Szlak czerwony Szlak zielony	Z rozwidlenia oznakowanych szlaków w Karłowie wyrusza się na południe czerwonym szlakiem, który na krzyżowaniu dróg skręca w prawo na Machowską Drogę. Łagodnym zejściem dochodzi się po około dwóch kilometrach na koniec wierzchowiny, mija się rozwidlenia szlaków i dalej za zielonymi znakami wchodzimy na grzbiet Ptaka. Tutaj, wśród skał porośniętych lasem, znajdują się ruiny Fortu Karola.. Z najwyższego punktu Fortu na murach, dokąd prowadzą kamienne schody, roztacza się piękny widok w kierunku północnym na Szczeliniec oraz Karłów, i na południowy wschód - na Narożnik i Białe Ściany. Od Fortu Karola wraca się 200 m i skręcamy w lewo zielonym Szlakiem schodzącym do Lisiej Przełęczy. Idąc szosą mijamy skrzyżowanie z Machowską Drogą do Karłowa.
Radków - Nowy Świat - Wambierzyce	Szlak niebieski	Z Radkowa podążamy niebieskim szlakiem na południowy wschód, drogą asfaltową. Szlak prowadzi płasko i przecina stary tor kolejowy. Za osadą trasa schodzi w dół i po przejściu 1 km dochodzimy na zbocza Syjonu, za którym leżą Wambierzyce. Wambierzyce
Karłów - Wielkie Torfowisko Batorowskie - Karłów	Żółty szlak	Z Karłowa wychodzi się w kierunku południowym żółtym szlakiem prowadzącym Szosą Stu Zakrętów, następnie na skrzyżowaniu dróg skręca się w prawo. Stromym podejściem wchodzimy na szczyt Skalniaka, gdzie znajduje się skrzyżowanie szlaków . Dalej idzie się w prawo żółtym szlakiem, który po chwili przekracza mały potok i ostro skręca w lewo. Następnie nieznacznym łukiem w prawo dochodzi się do zgrupowania kazałych skalnych ścian i wieżyc - Białych Skał. Idąc dalej po warstwie dochodzi się do rozwidlenia szlaków i skręcamy żółtym w lewo. Szlak łagodnie obniża się i dochodzi się do skrzyżowania dróg. Po lewej stronie leżą obszary Wielkiego Torfowiska Batorowskiego, ścisłego rezerwatu przyrody wyłączonego ze zwiedzania. Rezerwat obejmuje torfowisko o powierzchni 40 ha. Rosną tu między innymi: brzoza omszona /Betula pubescens/ oraz sosna błotna /Pinus uliginosa/.Praskim Traktem idzie się około 3 km do skraju lasu, skąd drogą w prawo, i po około 700 m w lewo. Jesteśmy na

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

		Szosie Stu Zakrętów, która przecina Góry Stołowe i dociera się do Karłowa
Ścieżka Dydaktyczna Skalnej Rzeźby	Szlak Żółty	Ścieżka dydaktyczna o długości około 10 km. Składa się z 14 stanowisk przedstawiających najciekawsze pod względem geologicznym miejsca Gór Stołowych. Pierwsze stanowisko znajduje się we Karłowie. Ścieżka prowadzi poprzez labirynt skalny na wierzchołku Szczelińca Wielkiego, a następnie schodzi do wsi Pasterka. Z Pasterki ścieżka wraz z żółtym szlakiem turystycznym biegnie w kierunku wodospadów Pośny
Szlak Papieski		W latach 50-tych XX w., Karol Wojtyła jako duszpasterz akademicki przebywał wraz ze studentami w rejonie Gór Stołowych. Przeszedł on trasę Kudowa Zdrój – Czerмна – Błędne Skały – Karłów – Szczeliniec – Radków – Wambierzyce (gdzie odprawił Mszę Św.) – Karłów – Duszniki. Wzdłuż tej trasy wytyczono Szlak papieski - otwarty w 2005 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Do dyspozycji mieszkańców i turystów zostały również oddane do użytku profesjonalnie przygotowane ścieżki rowerowe na terenie Gminy Radków.

Tabela 2. Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Radków

Nazwa ścieżki rowerowej	Długość ścieżki rowerowej	Opis ścieżki rowerowej
Trasa Rtyne - Karłów	międzynarodowa trasa łącząca miejscowość Rtyne w Czechach z Karłowem Na terenie Polski trasa ma 17,5 km długości	przejście graniczne Kudowa Słone / Náchod - Słone - Czerмна (Kaplica Czaszek) - Pstrązna - Rozdroże pod Lelkową - Polana YMCA - Szosa Stu Zakrętów - Karłów
Trasa Szczeliniec	Łączna długość całej trasy wynosi 24 km.	Karłów - Pasterka - Droga nad Urwiskiem - Skalne Grzyby - Batorów - Karłów
Międzynarodowa Rowerowa Ściany	Trasa Łączna długość trasy po stronie Polskiej to 19 km.	Trasa ta tworzy pętlę prowadząca zarówno przez teren Polski jak i Czech. Na terenie Polski trasa posiada następujący przebieg:

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

			przejście graniczne Božanov / Radków - Radków - Karlów - przejście graniczne Ostra Góra / Machovská Lhota.
Międzynarodowa Rowerowa Góry Stołowe	Trasa	trasa międzynarodowa - prowadzi, przez teren Polski oraz Czech. Całkowita długość trasy po obu stronach granicy wynosi 126 km. Łączna długość trasy po stronie Polskiej to około 65 km.	Na terenie Polski trasa posiada następujący przebieg: przejście graniczne Tłumaczów - Gajów - Radków - Ratno Dolne - Wambierzyce - Studzienna - Chocieszów - Wolany - Polanica Zdrój - Szczytna - Duszniki Zdrój - Słoszów - Kulin - Gołaczów - Dańczów - Kudowa Zdrój - przejście graniczne Cermna / Malá Čermná.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Zagospodarowanie turystyczne jest to zespół urządzeń i obiektów stanowiących wyposażenie określonego obszaru, szlaku lub miejscowości, umożliwiających zaspokojenie potrzeb ruchu turystycznego. W skład zagospodarowania turystycznego wchodzi następująca infrastruktura turystyczna: baza noclegowa, baza gastronomiczna (żywieniowa),

Baza noclegowa jest zaliczana do podstawowych elementów infrastruktury turystycznej. Umożliwia ona turystyce nocleg i zakwaterowanie z podstawowymi urządzeniami gastronomicznymi i sanitarnymi. Gmina oferuje zróżnicowaną w swoim standardzie (a przez to cenowo) bazę noclegową, na którą składają się: pokoje gościnne, pensjonaty, pola biwakowe i campingowa oraz gospodarstwa agroturystyczne. Brakuje miejsc noclegowych o podwyższonym standardzie np. w hotelach z infrastrukturą wellness.

WYKAZ GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH:

- Gospodarstwo "4 Pory Roku"
- Gospodarstwo "Dom Tyrolski"
- Gospodarstwo "Karolina"
- Gospodarstwo "Leśne Zacisze"
- Gospodarstwo "Limba"
- Gospodarstwo "Maria Łaba"
- Gospodarstwo "Michałówka"

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- Gospodarstwo "Na Skraju"
- Gospodarstwo "Nad Strumykiem"
- Gospodarstwo "Pajdzikowo"
- Gospodarstwo "Pałac Letni Sarny"
- Gospodarstwo "Przy Gościńcu"
- Gospodarstwo "Przy Granicy"
- Gospodarstwo "Przy Wiatraku"
- Gospodarstwo "Skansen"
- Gospodarstwo "Srebrny Świerk"
- Gospodarstwo "U Korzonka"
- Gospodarstwo "Wśród Zielonych Wzgórz"
- Gospodarstwo "Zacisze u Wójcika"
- Gospodarstwo "Zielona Zagroda"
- Gospodarstwo "Zielony Ogród"
- Gospodarstwo Alicja Bujnicka
- Gospodarstwo M. Kudra
- Gospodarstwo "U Wiesi"
- Gospodarstwo "Agro Zajazd"
- Gospodarstwo "Domek w lesie"
- Gospodarstwo "Pod Leszczyną"

Wykaz KWATER PRYWATNYCH:

- Pokoje Gościnne "Nad Zalewem"
- Pokoje Gościnne "Pod Mnichem"
- Pokoje Gościnne "U Reni"
- Dom Gościnny Radków
- Agrozajazd
- Pokoje Gościnne Kartów
- Pokoje Gościnne "Limba"
- Pokoje Gościnne "Radkowska Chata"
- Apartamenty Radków

WYKAZ Ośrodków wypoczynkowych:

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- Dom Gościnny Radków
- Ośrodek Kolonijno-wypoczynkowy
- Ośrodek Wypoczynkowy "SZCZELINIEC"
- "CHRIS" Radków
- Ośrodek Wypoczynkowy "Pod Jesionami"
- Ośrodek Wypoczynkowy Gminnego Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Radkowie
- Camping

Zainteresowanie Gminą Radków i jej atrakcjami turystycznymi wzrasta nie tylko wśród turystów krajowych ale również wśród turystów zagranicznych. W 2014 roku Gminę Radków odwiedziło aż 688 turystów z zagranicy i przekroczyło to 3-krotny wzrost w porównaniu z rokiem 2011. Ponadto turyści Ci są również zainteresowani miejscami noclegowymi.

Tabela 3. Turystyka zagraniczna w Gminie Radków w latach 2011-2014

Turystyka zagraniczna	2011	2012	2013	2014
turyści zagraniczni	226	356	339	688
udzielone noclegi turystom zagranicznym	568	809	675	906

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Baza gastronomiczna powinna zaspokajać potrzeby żywieniowe dla turystów w miejscu stałego pobytu oraz na szlakach turystycznych. Bazę gastronomiczną dzieli się na ogólnodostępną (otwartą) i środowiskową (zamkniętą). Środowiskowa baza żywieniowa występuje najczęściej łącznie z bazą noclegową.

Uwzględniając potrzeby żywieniowe turystów, których gama możliwości finansowych pozostaje bardzo zróżnicowana, można stwierdzić, że w gminie Radków jest średnio zadawalający stan bazy żywieniowej. Przydałoby się rozszerzenie bazy pośredniej między restauracjami o wysokim standardzie (hotelowej), a baremi przekąskowymi, gdzie można otrzymać gorący posiłek. Niezbędne wydaje się rozszerzenie bazy gastronomicznej, m.in. o miejsca serwowania dań rybnych oraz puby.

Spółeczeństwo

Demografia

Stan ludności z jakim mamy do czynienia w gminie należy postrzegać zarówno przez pryzmat ilości mieszkańców i związanej z tym dynamiki i przyczyn zachodzących zmian, jak i struktury z

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

jaką mamy do czynienia. Wskazane czynniki istotnie kształtują zapotrzebowanie na ofertę/usługi publiczne, kierowane do poszczególnych kategorii docelowych.

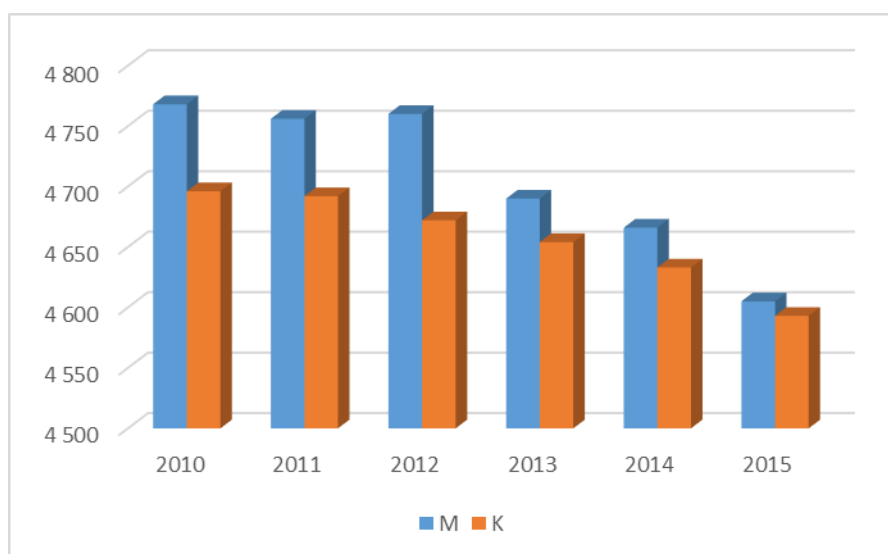
Tabela 4. Stan ludności Gminy Radków w latach 2010 – 2015

ludność rok/	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Radków – miasto	2 518	2 526	2 508	2 485	2 474	2 447
Radków – obszar wiejski	6 946	6 922	6 924	6 859	6 825	6 751
Gmina Radków	9 464	9 448	9 432	9 344	9 299	9 198

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Społeczność gminy Radków tworzą jej mieszkańcy. Na dzień 31 grudnia 2015 roku na terenie gminy zamieszkiwało 9 198 osób. Ludność gminy cechuje się w ostatnich latach niewielkim spadkiem. Największą miejscowością gminy jest miasto Radków, w którym zamieszkuje prawie 27% mieszkańców gminy. Gęstość zaludnienia gminy w 2015 roku wynosiła 66 osób na km² a miasta Radków 163. Równocześnie przez cały analizowany okres utrzymuje się przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. W 2015 roku liczba kobiet na terenie Gminy Radków wynosiła 4 593.

Rysunek 2. Liczba ludności w Gminie Radków w podziale na kobiety i mężczyzn.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Główne czynniki wpływające na liczbę ludności to ruch naturalny (urodzenia i zgony). Dane dla lat 2010-2015 wskazują na występujący ujemny przyrost naturalny, charakteryzujący się przewagą zgonów nad urodzeniami. W latach 2011-2015 obserwujemy także spadek liczby zawieranych małżeństw, co ma prawdopodobnie również skutki w sferze prokreacji.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności i małżeństwa w gminie Radków

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe	9,9	10,5	9,5	8,1	8,8	7,9
Zgony	11,93	11,19	10,90	12,13	10,74	13,63
Przyrost naturalny	-2,0	-0,7	-1,4	-4,0	-1,9	-5,7
Małżeństwa na 1000 ludności	7,4	5,2	7,5	4,2	4,6	6,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Trendy procesów migracyjnych w gminie w ostatnich kilku latach wskazują na ujemne saldo migracji, co oznacza, że nieznacznie częściej obserwujemy wyjazdy z gminy niż osiedlanie się na jej terenie. W roku 2015 saldo migracji było prawie dwa razy większe niż w 2014 roku.

Tabela 6. Migracje wewnętrzne w gminie Radków

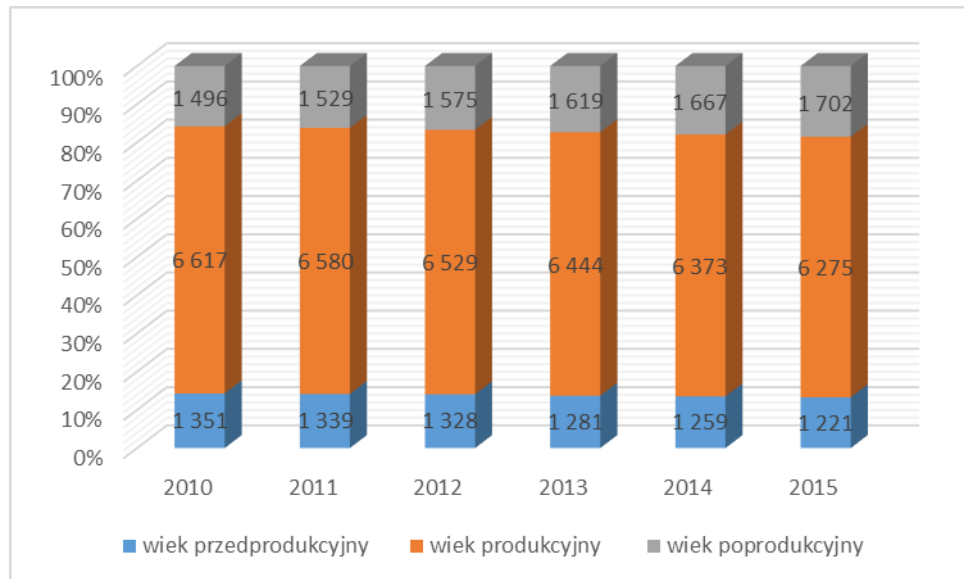
Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania ogółem	95	84	91	82	80
Wymeldowania ogółem	107	99	103	108	120
Saldo migracji	-12	-15	-12	-26	-40
Saldo migracji na 1000 osób	-1,0	-0,6	-4,3	-4,9	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Struktura ludności, uwzględniająca różne kategorie ludności – czy to z uwzględnieniem grup wiekowych czy według kryterium aktywności zawodowej. Dane GUS wskazują na systematyczny spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, i odwrotną tendencję w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności w Gminie Radków

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Podobny trend co struktury ludności według grup ekonomicznych, występuje w powiecie kłodzkim. W najbliższych latach należy spodziewać się wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym, w związku ze starzeniem się dużej grupy osób aktualnie będących w wieku produkcyjnym i wchodzeniem w wiek poprodukcyjny jest/będzie mniej licznych roczników ludzi młodych. Do starzenia się populacji gminy przyczyniają się: mała liczba urodzeń, a także wydłużanie się średniej trwania życia. W przyszłości będzie to skutkowało zmniejszaniem się podaży siły roboczej na rynku pracy, utrudnieniami w systemie zabezpieczenia społecznego, a z perspektywy gminy, koniecznością zapewnienia wsparcia rosnącej grupie seniorów. W 2015 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły ponad 18% mieszkańców gminy.

Bezrobocie/Rynek pracy

Istotnym problemem społecznym zidentyfikowanym w gminie Radków jest bezrobocie. To zjawisko wiąże się z brakiem pracy dla osób, które są zdolne do pracy i chętne do jej podjęcia. Najczęściej używanymi miernikami tego zjawiska jest: liczba osób bezrobotnych, zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy oraz stopa bezrobocia, a więc udział osób bezrobotnych w ogóle

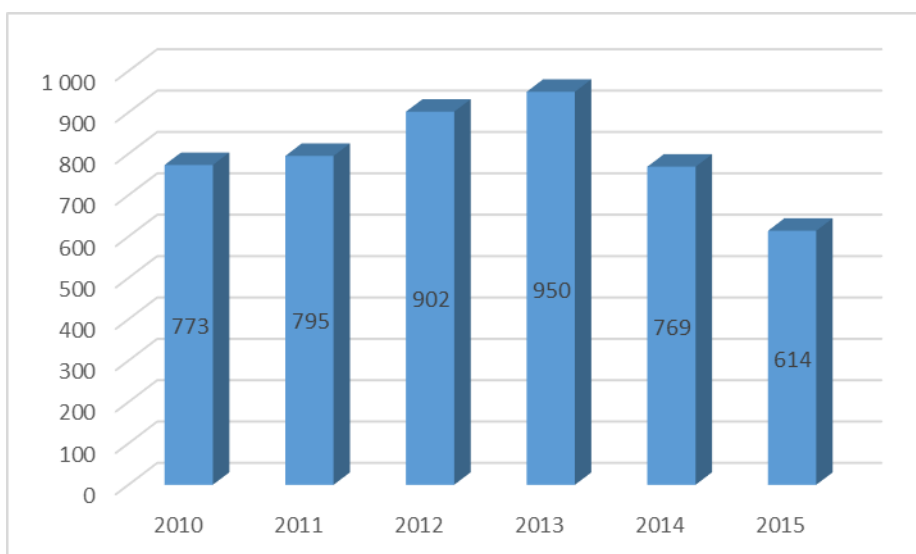

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

ludności aktywnej zawodowo. W 2015 roku stopa bezrobocia w powiecie kłodzkim wynosiła 19,9%, podczas gdy w województwie dolnośląskim 8,6 % i średnio w kraju 9,8%¹.

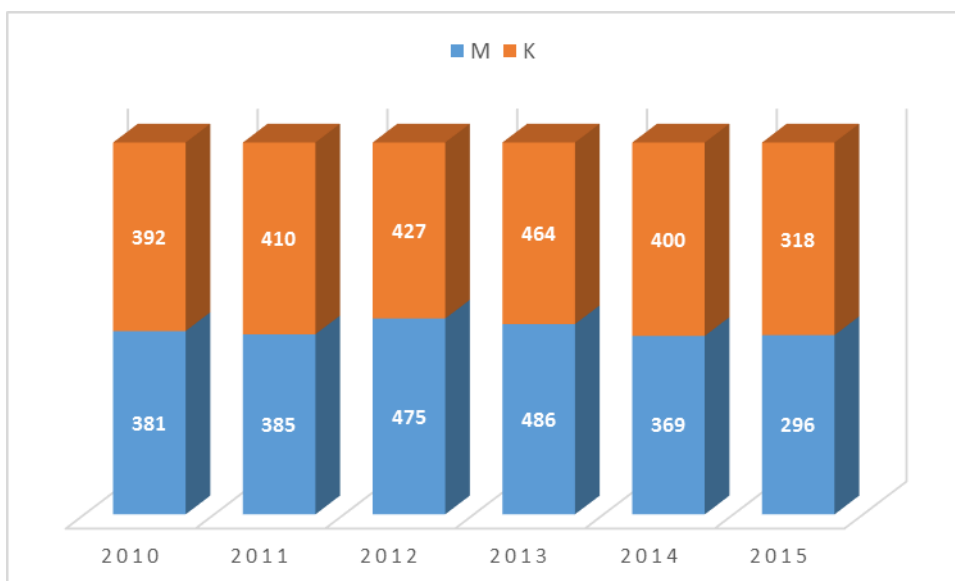
Liczba bezrobotnych w ostatnich pięciu latach w Gminie Radków znacząco spadła. W 2015 roku odnotowano 614 osób bezrobotnych, w tym 318 kobiet, natomiast na koniec roku 2013 bezrobotnych było aż 950, w tym 464 kobiety.

Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Radków w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Rysunek 5. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Radków z podziałem na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

¹ Dane z GUS/Bank Danych Lokalnych

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Zjawisko bezrobocia odbija się negatywnie na tkance społecznej. W Gminie Radków na przestrzeni lat 2012-2014 systematycznie wzrasta liczba osób długotrwale bezrobotnych. W 2014 roku odsetek osób długotrwale bezrobotnych wynosił 5,67%. Taka sytuacja długoterminowo przynosi negatywne skutki w obszarze społecznym, powodując trudne do zniwelowania wykluczenie.

Tabela 7. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Radków

ROK	2012	2013	2014
Odsetek osób długotrwale bezrobotnych	3,65%	5,01%	5,67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

W tabeli zaprezentowano liczbę osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Radków.

Tabela 8. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Radków w okresie 2012-2014

Miejscowość	2012	2013	2014
Gajów	4	4	3
Karłów	0	1	1
Pasterka	0	0	0
Radków	98	131	142
Raszków	9	12	13
Ratno Dolne	19	32	32
Ratno Górne	7	8	15
Suszyna	8	13	14
Ścinawka Dolna	63	85	97
Ścinawka Średnia	72	97	118
Ścinawka Górna	18	23	29
Tłumaczów	20	23	28
Wambierzyce	49	67	69
SUMA	349	473	532

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Wśród bezrobotnych w Gminie Radków najwięcej jest osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i niższym oraz w przedziale wiekowym 25-44. Nie odbiega to od

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

tendencji ogólnokrajowych, jak i powiatowych. Koniecznym wydaje się zatem wprowadzenie działań skierowanych do tych grup bezrobotnych, zwłaszcza osób z niskim wykształceniem i młodych. Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową i wykształcenia osób bezrobotnych na terenie gminy Radków.

Tabela 9. Struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Radków w 2014 roku

Struktura wiekowa	Liczba osób bezrobotnych
18-24	188
25-34	246
35-44	169
45-54	185
55-59	85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Tabela 10. Struktura wykształcenia bezrobotnych w Gminie Radków

Struktura wykształcenia	Liczba osób bezrobotnych
wyższe	49
Policealne i średnie zawodowe	205
Średnie ogólnokształcąca	69
Zasadnicze zawodowe	284
Gimnazjalne i poniżej	295

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Jednym z najważniejszych zadań własnych gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. spraw dotyczących pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie potrzebującym przezwyciężanie

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

trudnych sytuacji życiowych. Pomoc społeczna ma więc pomagać osobom i rodzinom w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, ale również ma wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb .

Ośrodek Pomocy Społecznej jest budżetową jednostką organizacyjną gminy Radków, utworzoną w celu realizacji zadań własnych i zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej. Działalność jednostki jest finansowana w zakresie zadań własnych ze środków budżetu gminy a w zakresie zadań zleconych ze środków przekazanych przez administrację rządową na realizację ich zadań. Ośrodek Pomocy Społecznej udzielając pomocy ma na celu zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w godnych warunkach, w tym również przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Wspomaga również rodziny w przezwyciężaniu trudnych sytuacji, których nie mogą oni pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Do głównych zadań realizowanych przez ośrodek należy: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej; analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej; przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń finansowanych z budżetu gminy oraz przez administrację rządową; pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin; prowadzenie pracy socjalnej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Ośrodek Pomocy Społecznej zasięgiem działania obejmuje miasto Radków i wsie: Ścinawka Dolna, Ścinawka Górna, Ścinawka Średnia, Ratno Górne, Ratno Dolne, Wambierzyce, Raszków, Suszyna, Karłów, Pasterka, Tłumaczów oraz Gajów.

Problemem społecznym identyfikowanym zarówno w skali ogólnopolskiej, jak i w skali małych wspólnot jest ubóstwo i wykluczenie społeczne. Ubóstwo zdefiniować można jako sytuację deprivacji potrzeb, niemożność zaspokojenia potrzeb ze względu na niewystarczające środki finansowe, niedostateczne dochody. Dla zmierzenia ubóstwa bardzo często odwołujemy się do tzw. ustawowej granicy ubóstwa, a więc poziomu życia jednostki, który ustawowo kwalifikuje ją do wsparcia poprzez system pomocy społecznej. Aktualnie kwota, która zgodnie z ustawą o

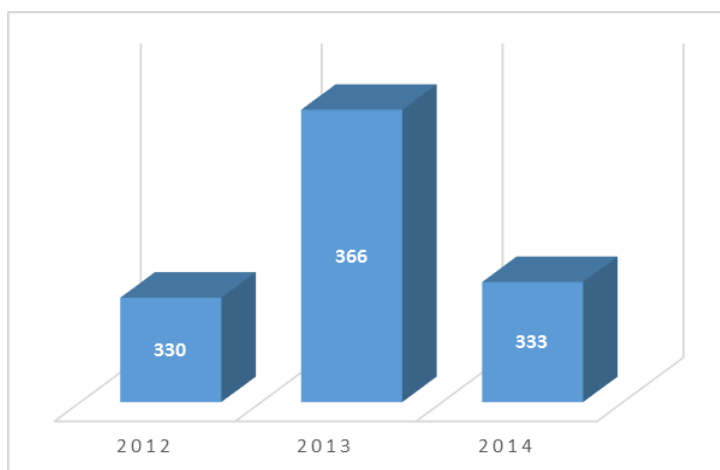

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej wynosi dla gospodarstwa 1 osobowego 634 zł, zaś na osobę w rodzinie 514 zł¹.

W gminie Radków w roku 2014 skorzystało z pomocy społecznej 333 rodziny. Najwięcej rodzin objętych wsparciem było w 2013 roku- aż 366 rodzin.

Rysunek 6. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej w Gminie Radków.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych miejscowościach Gminy Radków. W miejscowościach Radków oraz Wambierzyce liczba rodzin, w analizowanym okresie nieznacznie wzrasta. Ratno Dolne i Górne, Karłów, Pasterka oraz Tłumaczów są to miejscowości, gdzie liczba rodzin utrzymuje się na stałym poziomie. W Ścinawce Dolnej, Górnej oraz Średniej nastąpił zdecydowany spadek liczby rodzin w 2014 roku w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Radków

Miejscowość	2012	2013	2014
Gajów	4	3	2
Karłów	1	1	1
Pasterka	0	1	0
Raszków	7	7	4
Ratno Dolne	16	16	16
Ratno Górne	10	9	10

¹ Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2013 r., poz. 182, tekst jednolity ze zm.; Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Dz.U. z 2015 r., poz. 1058.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Suszyna	7	5	3
Ścinawka Dolna	38	42	32
Ścinawka Górna	12	16	10
Tłumaczów	13	14	12
Radków	114	122	127
Ścinawka Średnia	82	95	81
Wambierzyce	26	35	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

W roku 2014r wydano 29376 decyzji z zakresu pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia liczbę świadczeń pomocy społecznej wypłaconym mieszkańcom gminy Radków w poszczególnych miejscowościach. W miejscowościach Suszyna, Ratno Górne i Dolne, Gajów oraz Ścinawka Dolna liczba świadczeń z zakresu pomocy społecznej zdecydowanie się zmniejszyła, natomiast Wambierzyce, Ścinawka Górna i Średnia to miejscowości, w których liczba świadczeń w analizowanym okresie stopniowo wzrasta.

Tabela 12. Liczba świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Radków w latach 2012-2014

Miejscowość	2012	2013	2014
Gajów	257	55	22
Karłów	571	567	573
Pasterka	0	50	0
Raszków	247	257	450
Ratno Dolne	1388	1612	826
Ratno Górne	1712	1920	435
Suszyna	249	17	19
Ścinawka Dolna	3528	3126	1215
Ścinawka Górna	434	391	694
Tłumaczów	1603	1945	2648
Radków	12344	13056	12726
Ścinawka Średnia	6698	7144	7205
Wambierzyce	995	1573	2563
SUMA	30026	31713	29376

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Gminie Radków jest ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność, długotrwała

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

choroba. Powodem przyznania pomocy bywa także, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (szczegółowe dane podane poniżej w tabeli)

Tabela 13. Powody występowania świadczeń społecznych w Gminie Radków w latach 2012-2014

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy			Liczba osób korzystających z pomocy		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	244	275	252	727	833	741
bezrobocie	239	281	251	772	926	784
niepełnosprawność	102	110	112	246	276	278
długotrwała lub ciężka choroba	104	111	113	260	285	287
bezdomność	1	2	2	1	2	2
alkoholizm	56	57	61	121	110	126
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	2	4	10	7
przemoc w rodzinie	0	0	4	0	0	12
zdarzenia losowe	5	2	0	8	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

W celu ochrony praw dziecka, w tym przede wszystkim prawa do wychowania w rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Radkowie prowadzi działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb dziecka przebywającego w rodzinie zagrożonej kryzysem bądź przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracownicy socjalni podejmują intensywną pracę socjalną mającą na celu monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu ich funkcji. W przypadku rodzin patologicznych Ośrodek współpracuje z szeregiem instytucji. Na wniosek pracownika socjalnego możliwe jest ustanowienie przez Sąd kurateli.

Dodatkową formą wsparcia rodzin jest usługa asystenta rodziny, która skupia się przede wszystkim na: wsparciu rodziny w pokonywaniu trudności i barier, pomocy w uzyskaniu poprawy sytuacji w różnych obszarach funkcjonowania społecznego, wdrażaniu prawidłowych postaw

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

rodzicielskich, odbudowaniu więzi i relacji rodzinnych. Praca z rodziną jest również organizowana i kontynuowana w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, a rolą asystenta są działania ukierunkowane na rzecz jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny.

Od 2006 roku w Radkowie funkcjonuje Punkt konsultacyjny, który jest otwarty raz w tygodniu. Punkt ten pełni ważną rolę w lokalnym systemie pomocy, zgłaszają się do niego osoby mające problemy z nadużywaniem alkoholu, współuzależnione, ofiary przemocy w rodzinie. W punkcie konsultacyjnym znajduje się również do wypożyczenia fachowa literatura dotycząca uzależnień. Jak wynika ze sprawozdań Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radkowie liczba rozmów motywacyjnych do zaprzestania picia oraz podjęcia próby leczenia choroby alkoholowej z roku na rok wzrasta. W roku 2012 takich rozmów przeprowadzono 22, natomiast w roku 2014 roku ich liczba wynosiła 39. W punkcie udzielane są również porady jak postępować ze sprawcami przemocy domowej oraz informacje o chorobie alkoholowej, sposobach zachowań asertywnych i jak radzić sobie z trzeźwością i problemami rodzinnymi. Warto zauważyć, że każdego roku do punktu zgłaszało się więcej kobiet niż mężczyzn¹.

Ochrona zdrowia

Ze społecznego punktu widzenia szczególnym znaczeniem wśród placówek infrastruktury społecznej wyróżniają się instytucje ochrony zdrowia. Potrzeby zdrowotne lokalnych społeczności mogą być bowiem zaspokojone niemal wyłącznie przez sprawnie funkcjonującą służbę zdrowia. Na terenie gminy Radków system opieki zdrowotnej oparty jest o Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. W gminie funkcjonuje 5 przychodni lekarskich tj.: Medicus w Radkowie i w Ścinawce Średniej, Praktyka Rodzinna w Radkowie, w Ścinawce Średniej i w Ścinawce Dolnej. Prowadzona jest praktyka stomatologiczna w ramach NFZ i prywatnie. W Radkowie i w Ścinawce Średniej, funkcjonują dwa punkty apteczne w Radkowie i w Ścinawce Średniej oraz funkcjonuje 1 gabinet rehabilitacyjny w Ścinawce Średniej. Ponadto w gminie podejmowany jest szereg działań w zakresie poprawy zdrowia mieszkańców oraz pogłębienia wiedzy na temat profilaktyki zdrowotnej nie tylko wśród dorosłych mieszkańców gminy, ale także dla dzieci i młodzieży w szkołach.

¹ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radków na lata 2016-2026.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Przykładowe prowadzone programy profilaktyczne w zakresie zdrowia dla mieszkańców gminy Radków w latach 2012-2014:¹

- Wykrycie ubytku słuchu dla osób po 50 roku życia
- Wczesne wykrycie chorób nowotworowych piersi kobiety w wieku 50-69 lat
- Wykrycie ubytku wzroku u osób po 18 roku życia
- Program zdrowotny w zakresie profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) typu 6,11,16,18 w gminie Radków na lata 2012-2013- programem objęte były dziewczynki w wieku 13 lat
- Profilaktyka raka płuc „chwytaj każdy
- Mammografia i USG piersi dla kobiet w wieku 25-60 lat
- Cytologia-wczesne wykrycie chorób nowotworowych rak szyjki macicy dla kobiet w wieku 20-70 lat
- Program edukacyjny – Szkoła cukrzycy dla osób po 18 roku życia
- Wczesne wykrycie chorób płuc dla mieszkańców po 18 roku życia

W 2012 roku z programów profilaktycznych skorzystało 312 osób, w 2013 roku - 499 osoby a w 2014 roku z programów skorzystało 646 osób. Jak widać zainteresowanie programami profilaktycznymi jest dość duże, pomimo, że większość z nich realizowana jest corocznie.

Warto zaznaczyć, że dodatkowe, bezpłatne działania organizowane przez gminę zwiększają liczbę osób w nich uczestniczących. Wynikiem tego jest na pewno wzrost świadomości mieszkańców na temat profilaktyki zdrowotnej przedstawianej w mediach oraz udział w różnych wykładach i konferencjach na temat chorób i konieczności wykonywania badań profilaktycznych. Ze względu na złą komunikację miejską w gminie, organizowane w miejscu zamieszkania badania są formą oszczędności czasu i pieniędzy związanego z dojazdem do oddalonych o kilkanaście kilometrów szpitali lub innych instytucji, które prowadzą badania.

Edukacja i placówki oświatowe

¹ na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Radków jest gminą stwarzającą dzieciom i młodzieży względnie pełną ofertę edukacyjną na poszczególnych szczeblach nauczania. System edukacji jest tu bowiem oparty zarówno o przedszkole, szkoły podstawowe oraz gimnazjum. Zadania związane z edukacją i wychowaniem w Gminie realizują następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wambierzycach przy ul. Szpitalnej 5;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ścinawce Dolnej Nr 21a;
- Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Ścinawce Średniej przy ul. Sikorskiego 34C;
- Zespół Szkół w Radkowie przy ul. Jagiellońskiej 2.

Na terenie gminy Radków funkcjonuje również sieć przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Zapewnia opiekę wszystkim dzieciom z terenu gminy Radków:

- Gminne Przedszkole Publiczne z Oddziałami Integracyjnymi w Radkowie przy ul. Konstytucji 3Maja 1 (liczba oddziałów w Przedszkolu: Radków – 3, Ścinawka Średnia – 3, Tłumaczów – 2);
- dwa oddziały przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ścinawce Dolnej Nr 21a;
- dwa oddziały przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wambierzycach przy ul. Szpitalnej 5;
- Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Ścinawce Średniej przy ul. Sikorskiego 34C (jeden oddział) - utworzono w roku szkolnym 2012/2013 z uwagi na zwiększoną ilość przedszkolaków zapisanych do GPP w Radkowie;
- w roku szkolnym 2012/2013 z uwagi na zwiększoną ilość przedszkolaków zapisanych do GPP w Radkowie utworzono jeden oddział przedszkolny przy szkole podstawowej w Zespole Szkół w Radkowie przy ul. Jagiellońskiej 2 (funkcjonował przez 1 rok szkolny);

Z dniem 1 kwietnia 2013 r. rozpoczął swoją działalność Radkowski Zespół Żłobków z/s w Radkowie przy ul. Bolesława Chrobrego 12-14/1. Placówka przygotowana na 48 miejsc dzieci żłobkowych wraz ze Żłobkiem Gminnym "Maluch" w Ścinawce Średniej (Radków – 32 i Ścinawka Średnia – 16), dla dzieci w wieku od 20 tygodnia życia dziecka do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia. Niestety zaważa się brak miejsc dla dzieci w oddziale w Ścinawce Średniej, gdzie na koniec 2014 r. oczekujących dzieci było 6. Dobrym rozwiązaniem, które wyeliminowałoby problem braku miejsc byłoby rozbudowanie istniejącego żłobka w Ścinawce Średniej. Od 26 maja 2016 roku rozszerzono ofertę Radkowskiego Zespołu Żłobków na

rzecz dzieci niepełnosprawnych dokonując jednocześnie zmiany nazwy jednostki na Integracyjny Radkowski Zespół Żłobków.¹

Kultura i sport

Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki prowadzi wielokierunkową działalność, której celem jest dostarczanie mieszkańcom możliwie jak najszerszej oferty kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej, rozpoznanie i kształtowanie potrzeb kulturalnych społeczeństwa gminnego, przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych, inspirowanie i wspomaganie amatorskiej i profesjonalnej twórczości artystycznej, promocja zespołów i przedsięwzięć kulturalnych Centrum inne działania wynikające z potrzeb kulturalnych środowiska.

Centrum, to również organizator imprez i wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym. Dzięki staraniom GOK, na terenie gminy odbywają się: koncerty, festiwale, warsztaty, spotkania, wystawy, imprezy plenerowe, przeglądy teatralne, kabaretowe oraz wernisaże i wystawy pokonkursowe. Organizowane są imprezy turystyczne i rekreacyjne. Najważniejsze to:

- Międzynarodowy Bieg Narciarski im. Franciszka Pabla,
- Kolarski Supermaraton Szosowy - Pętla Stołowogórska, Rajd Rowerowy MTB - "Ściany"
- Turnieje piłkarskie, szachowe
- Ogólnopolski Garmin Iron Triathlon.

W tym zakresie prowadzona jest również szeroka współpraca z placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, działającymi na terenie gminy.

Centrum w okresie zimowym zajmuje się m.in. organizacją lodowiska w Radkowie, z którego z roku na rok korzysta coraz więcej osób, prowadzi również wypożyczalnię nart biegowych w Karłowie. W czasie letnim Centrum jest organizatorem Kąpieliska nad Zalewem w Radkowie, które również cieszy się szerokim zainteresowaniem nie tylko mieszkańców gminy Radków, ale również osób z innych miejscowości.

W ramach zajęć dla dzieci Centrum prowadzi różnego rodzaju sekcje dla najmłodszych mieszkańców gminy:

- Sekcja szachowa
- Sekcja plastyczna

¹ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radków na lata 2016-2026

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- Sekcja taneczna
- Sekcja muzyczna
- Sekcja fotograficzna

Na terenie Gminy Radków funkcjonuje 8 świetlic:

- Świetlica w Raszkowie
- Świetlica w Ratnie Dolnym
- Świetlica w Ratnie Górnym
- Świetlica w Suszynie
- Świetlica w Ścinawce Dolnej
- Świetlica w Ścinawce Górnej
- Świetlica w Tłumaczowie
- Świetlica w Wambierzycach

Ze względu na małą liczbę dzieci w sołectwie Karłów-Pasterka nie ma potrzeby uruchamiania działalności świetlic. Dobrze rozwinięte zaplecze sportowe w Ścinawce Średniej oraz mocne instytucje kultury w Radkowie powodują, że nie ma potrzeby, aby w tych miejscowościach działały świetlice. Zasadniczym celem działalności świetlic wiejskich jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, w taki sposób, aby stał się świadomym i dynamicznym poszukiwaniem nowych wartości, odszukiwaniem celów i określeniem swojej pozycji w społeczeństwie poprzez ukształtowanie relacji z otoczeniem. W oparciu o ten cel zajęcia na świetlicach mają przysłużyć się kreatywnemu wykorzystaniu czasu wolnego; działania z innymi (zarówno w grupach rówieśniczych, jak też z osobami dojrzałymi), organizowanie wspólnych zabaw, rozwijanie zainteresowań wraz z grupą. Zajęcia mają charakter elastyczny, w związku z tym w razie konieczności inicjatywę mogą przejąć ich uczestnicy. Ma to być gwarancją swobody i ekspresji emocjonalnej.

Niebagatelną rolę we działalności kulturalnej gminy świadczą Koła Gospodyń Wiejskich. Ich celem jest prowadzenie działalności kulturalnej, polegającej na zachowaniu oraz rozwoju i wykorzystaniu lokalnego potencjału rozwojowego w zakresie szeroko rozumianej kultury oraz działalność oświatowa zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjnych i kulturalnych w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży oraz szeroko pojęta działalność oświatowa w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zagospodarowanie im czasu wolnego. Działalność kół

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

gospodyń w Gminie prowadzona jest w ramach współpracy z organizacjami młodzieżowymi, ochotniczymi strażami pożarnymi, spółdzielczością wiejską, organami samorządu terytorialnego i administracji rządowej oraz instytucjami obsługującymi wieś i rolnictwo. Duże znaczenie ma wieloletnia i trwała współpraca z Kociołem katolickim. Wszystkie święta kościelne, dożynki parafialne, gminne czy wojewódzkie, odpusty i inne uroczystości, najczęściej organizowane są z wydatną pomocą kobiet z Kół Gospodyń Wiejskich.

Ponadto od 2012 roku seniorzy z gminy Radków zalegalizowali działalność Klubu Seniora nadając nazwę Radkowski Klub Aktywnego Seniora „Srebrny Liść”. Od początku działalności Klub Seniora zrzeszał 80 członków. Seniorzy spotykają się w Centrum Kulturalno-Sportowo-Rekreacyjnym w Ratnie Górnym 4a. Głównym celem działalności Klubu Seniora jest: wspieranie integracji lokalnej, prowadzenie działalności wspomagającej rozwój społeczności lokalnych, rozwijanie różnorodnych form życia kulturalno – oświatowego, towarzyskiego i wypoczynku dla ludzi starszych, rozbudzanie zainteresowań, potrzeb oraz aktywizacji kulturalno – oświatowej ludzi starszych w środowisku zamieszkania, organizowanie działań, które sprzyjać będą zachowaniu zdrowia i sprawności fizycznej, organizowanie wypoczynku i imprez kulturalno – oświatowych dostosowanych do zainteresowań członków Klubu, zaspokajanie potrzeb edukacyjnych poprzez organizowanie odczytów, pogadanek, warsztatów, kółek zainteresowań itp., kształtowanie wśród mieszkańców postaw odpowiedzialności za swoje otoczenie, ochrony i promocji zdrowia¹.

Obok ośrodka kultury, instytucją działającą na polu kultury jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Radków im. Karola Estreichera. W skład Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Radków wchodzi:

Biblioteka Główna w Radkowie,

- Filia nr 1 w Wambierzycach,
- Filia nr 2 w Ścinawce Dolnej,
- Filia nr 3 w Ścinawce Górnej,
- „Kraina Wyobraźni” Filia nr 4 w Ścinawce Średniej.

Działalność biblioteki odbywa się na różnych płaszczyznach²:

¹ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radków na lata 2016-2026.

² Na podstawie informacji z Urzędu Miasta i Gminy Radków

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- Bibliotecznej - gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwojowi czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych oraz samokształceniowych mieszkańców
- Kulturalnej - Działania te obejmują m.in. spotkania z ciekawymi ludźmi, koncerty, wystawy, warsztaty plastyczne, itp. W poszczególnych placówkach bibliotecznych odbywają się koncerty i spotkania okolicznościowe z okazji świąt i rocznic takich jak np. Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet, 3 Maja, 11 Listopada. Ponadto w Filii nr 2 w Ścinawce Średniej regularnie raz w miesiącu odbywają się teatralne „Spotkania z bajką”.
- Edukacyjnej - Działania te obejmują m.in. warsztaty o różnej tematyce, tematyczne prelekcje i prezentacje edukacyjne, festiwal nauki.

We wszystkich bibliotekach sieci gminnej prowadzona jest obsługa czytelników starszych, chorych i niepełnosprawnych w formie dostarczania książek do domu czytelnika.

Największe imprezy kulturalne organizowane przez Bibliotekę to:

a) Cykl koncertów „Cztery pory roku”

Podczas koncertów prezentują się twórcy działający w Gminie Radków, wykonując swoje programy okolicznościowe. Koncerty ZIMA, WIOSNA i JESIEŃ odbywają się w kościele św. Doroty w Radkowie koncert LATO na rynku.

b) Międzynarodowy Festiwal im. Ignaza Reimanna w Wambierzycach

Biblioteka jest współorganizatorem festiwalu – wspólnie z Gminą Radków i Bazyliką wambierzycką. Festiwal odbywa się rokrocznie w lipcu lub czerwcu. Z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem zarówno publiczności, która rokrocznie po brzegi wypełnia bazylikę, jak i artystów z różnych stron Polski i Europy. Od samego początku istnienia festiwalu każda jego odsłona jest ogromnym muzycznym wydarzeniem, a organizatorzy dokładają wszelkich starań, aby festiwal z roku na rok stawał się coraz ciekawszy m.im. poprzez rozszerzenie jego programu o recital organowy w wykonaniu uznanych artystów z Polski (m.in. prof. Krzysztof Latała, prof. Piotr Rojek, prof. Vaclav Uhlir), Przegląd Młodych Organistów

c) „Spotkania z bajką” – cykl spotkań teatralnych dla przedszkolaków.

d) Galeria SIEDEM – cykl wystaw zmieniających co 4-6 tygodni. Wystawy fotografii, malarstwa, grafiki, itp.

Analizując sferę kultury, należy zwrócić uwagę również na aktywność zespołów artystycznych oraz indywidualnych artystów z terenu Miasta i Gminy. Należy wspomnieć o:

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Chór Cantus z Wambierzyc powstał we wrześniu 1995 roku z inicjatywy muzyka i organisty, Stanisława Paluszka, który jest jego kierownikiem i dyrygentem. Działa przy Bazylice Wambierzycy, gdzie ma swoją siedzibę i tam odbywają się próby. Chórzyści to mieszkańcy Wambierzyc oraz pobliskich miejscowości. Większość z nich nie posiada wykształcenia muzycznego, ale posiada coś więcej – pasję i zamiłowanie do muzyki, bez których na pewno nie da się być artystą. Wykonuje przede wszystkim muzykę sakralną, gospel, negro spirituals, dawną, ludową, współczesną oraz kompozycje własne. W swojej już niemal 20 letniej działalności występował nie tylko w kraju, ale i zagranicą. Jest gospodarzem Festiwalu im. Reimanna Wambierzycach, na którym co roku prezentuje przede wszystkim dorobek kompozytora. Uświetnia uroczystości w Bazylice oraz aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym gminy Radków i powiatu kłodzkiego.

Kapela Górska Harnaś - Powstała w 2008 roku na bazie kapeli radkowskiej „Wesoła Ferajna”. Radkowska Kapela w swym repertuarze zawsze wykorzystywała muzykę różnych kultur i różnych regionów Polski, na koniec inspirując się folklorem Podhala. Muzycy śpiewają gwarą góralską i grają na modyfikowanych na styl góralski (i przez rdzennych Górali) instrumentach smyczkowych, wiernie oddając charakter i brzmienie tradycji góralskiej. W ich repertuarze znajdują się przede wszystkim pieśni z Podhala, ale także można usłyszeć nutę sądecką i żywiecką. Nieustannie poszukują rdzennych górali w lokalnym środowisku, chcąc powiększyć skład i rozbudowywać zespół. Już od samego początku istnienia kapela jest bardzo mile postrzegana zarówno w lokalnym środowisku i w regionie. Jak na tak krótki czas swej działalności kapela może pochwalić się wieloma osiągnięciami. Zdobyła wiele zaszczytnych nagród w regionie i nie tylko, a także nagrała dwie płyty.

Ludowy Zespół "Katarzynki" powstał w 2004r. w Ścinawce Górnej w Gminie Radków z inicjatywy pani Katarzyny Jarosz. W swej działalności zespół może pochwalić się bogatym i bardzo szerokim repertuarem. Znajdziemy w nim pieśni ludowe, pieśni patriotyczne, kościelne czy też utwory folklorystyczne. W ciągu ostatnich pięciu lat swoje umiejętności muzyczne i wokalne zapisali na czterech płytach. W swojej twórczości „Katarzynki” upodobały sobie zwłaszcza folklor ziemi sądeckiej, co podkreślają nie tylko poprzez wykonywanie utworów wywodzących się z tego regionu, ale także poprzez strój wzorowany na oryginalnych strojach górali sądeckich. Najbardziej istotna jest jego twórczość oraz praca nad zachowaniem dorobku kulturowego oraz podtrzymywania twórczości ludowej, tak by przyszłe pokolenia mogły bezpośrednio poznać i

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

spotkać się z historią i obyczajami swoich przodków. Regularnie bierze udział w przeglądach i konkursach poświęconych kultywowaniu tradycji ludowych zdobywając nagrody i wyróżnienia. Również gminne imprezy o charakterze związanym z obszarami wiejskimi mają zapewnioną oprawę artystyczną ze strony „Katarzynek”. Zespół występuje podczas dożynek, prezentacji wielkanocnych czy jarmarku bożonarodzeniowego, nie tylko o zasięgu gminnym ale także powiatowym czy nawet wojewódzkim. Nie można nie wspomnieć o udziale zespołu w liście przebojów ludowych Radia Wrocław, który przyniósł „Katarzynkom” wielki rozgłos.

Baza kulturowo-sportowa

Stan techniczny i funkcjonalność urządzeń sportowo-rekreacyjnych kształtuje się na poziomie dobrym i w pełni zaspakaja potrzeby placówek oświatowych oraz mieszkańców gminy Radków. Na bieżąco czynione są stałe nakłady finansowe w celu poprawy sprawności i estetyki wszystkich obiektów służących realizacji zadań oświatowych, tj.:

- Hala sportowa wraz z siłownią w Ścinawce Średniej;
- 4 kompleksy Boisk ORLIK 2012 (w Ścinawce Dolnej, w Wambierzycach, w Radkowie i w Tłumaczowie);
- Kompleks boisk w Ścinawce Średniej przy ul. Mickiewicza;
- Orlik w Ratnie Górnym;
- Wiejskie Centrum Kultury, Rekreacji i Integracji w Wambierzycach (sala gimnastyczna, siłownia);
- Zastępcza sala gimnastyczna w Ścinawce Dolnej;
- Kompleks boisk przy obiekcie gimnazjum w Radkowie;
- Sala gimnastyczna wraz z siłownią w Radkowie;
- Place zabaw (w Radkowie, w Ścinawce Średniej, w Ścinawce Dolnej, Ścinawce Górnej, w Tłumaczowie, w Wambierzycach, w Suszy nie, w Raszkowie, w Gajowie).

Dzięki staraniom Burmistrza Miasta i Gminy Radków Pana Jana Bednarczyka, na terenie gminy Radków w każdej miejscowości istnieją zaplecza kulturalno-rekreacyjne stanowiące własność gminy Radków¹, m.in:

Wiejskie Centrum Kultury, Integracji i Bezpieczeństwa Publicznego w Ścinawce Dolnej - Obiekt stanowi centrum życia kulturalno-społeczno-sportowego i rekreacyjnego mieszkańców wsi

¹ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radków na lata 2016-2026

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Ścinawka Dolna. W budynku znajduje się filia biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Radków im. Karola Eistraichera Radków. Ponadto w obiekcie na I piętrze znajduje się sala gimnastyczna. W Centrum odbywają się spotkania Koła Gospodyń Wiejskich, Sołtysa i Rady Sołectkiej. W pomieszczeniach usytuowanych na parterze raz w tygodniu odbywają się zajęcia świetlicowe. Centrum jest siedzibą OSP i mieści się w nim również remiza OSP.

Centrum Kulturalno-Sportowo-Rekreacyjne w Ratnie Górnym - Mieszkańcy gminy Radków mają do dyspozycji nowo wybudowany kompleks łączący świetlicę wiejską wraz z zapleczem i boisko sportowe. Centrum zlokalizowane jest na terenie sołectwa Ratno Górne.

Centrum Inicjatyw Wiejskich w Ścinawce Górnej - Centrum Inicjatyw Wiejskich w Ścinawce Górnej jest pierwszym w gminie Radków nowym obiektem, na obszarze wiejskim, który doskonale komponuje się z architekturą miejscowości i łączy w sobie wiele funkcji: urzędową (biuro zajmujące się rolnictwem i integracją środowisk wiejskich), informacyjną (trafiający tu turyści mogą otrzymać wszelkie informacje o okolicznych atrakcjach), promocyjną (promocja regionu, lokalnych produktów: wypieków i wyrobów garmażeryjnych, lokalnych przedsiębiorców i ich ofert), szkoleniową (wyposażona sala konferencyjna z zapleczem na catering), społeczną (świetlica wieloaspektowego wspierania rodzin i Klub Seniora), kulturalno-patriotyczną (organizowane są tu obchody świąt narodowych i jest to miejsce kultywowania polskich tradycji), informatyczną

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

(kafejka internetowa), gastronomiczną i rozrywkową (miejsce spotkań mieszkańców, szeroki wachlarz zajęć proponowany przez świetlicę, ponadto odbywają się tu próby i występy zespołu folklorystycznego "Katarzynki").

Zespół Sportowo-Rekreacyjny w Ścinawce Średniej - W pobliżu obiektu znajduje się szkoła, dla której obiekt pełni funkcję zaplecza sportowego. W wyniku tej inwestycji powstał plac zabaw, boisko do siatkówki, plac do tenisa stołowego.

Od 3 lat przy Zespole Sportowo-Rekreacyjnym, działa punkt rehabilitacyjny Medicor. Z rehabilitacji w tym punkcie korzystają mieszkańcy gminy Radków w każdym wieku. W budynkach przy Zespole Sportowym siedzibę ma i prężnie działa Zespół Ludowy „Ścinawianki” oraz Klub Sportowy „Zjednoczeni.

Wiejskie Centrum Kultury i Integracji w Wambierzycach - W budynku Wiejskiego Centrum Rekreacji i Integracji w Wambierzycach znajduje się dobrze wyposażona siłownia, sala gimnastyczna a jednocześnie. W centrum mieści się siedziba KGW, OSP, sołtysa i Rady sołectkiej – organizacje, które biorą czynny udział w życiu społecznym swojej miejscowości.

Bezpieczeństwo

Jednym z działań zmierzającym do prawidłowego funkcjonowania tkanki społecznej jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Czynniki determinującymi poczucie bezpieczeństwa są: zagrożenie i ryzyko. Poczucie bezpieczeństwa związane jest z nie tylko subiektywnym, ale również obiektywnym odniesieniem się do rzeczywistości w zakresie zjawisk patologicznych. W 2014 roku ujawniono 255 wykroczeń społecznie uciążliwych dla mieszkańców gminy Radkowa, a w roku 2013 było ich prawie 50% więcej. Jednym z wielu wykroczeń uciążliwych społecznie było spożywanie napojów alkoholowych w miejscach zabronionych przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi. Były to obręby sklepów, w których prowadzona była sprzedaż tych napojów, ulice, oraz parki. Miało to bezpośredni wpływ na zakłócanie porządku w miejscach publicznych poprzez używanie słów powszechnie uznawanych za nieprzyzwoite, jak również dochodziło do nieobyczajnych wybryków tj. publiczne załatwianie potrzeb fizjologicznych oraz zasypianie na ławkach do publicznego użytku. Na płaszczyźnie przestępczości, jednym z najbardziej uciążliwych zjawisk, były kradzieże mienia, jak również kradzieże z włamaniem. Odnotowano również przestępstwa w zakresie uszkodzenia mienia, rozboje i wymuszenia oraz bójki. Również ważnym zadaniem utrzymania porządku publicznego na terenie Gminy Radków jest zapewnienie bezpieczeństwa ruchu samochodowego prowadzonego po drogach oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Radkowa.

W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego obsługę prewencyjną zapewnia Komisariat Policji w Radkowie przy ul. Piastowska 11 a.

Tabela 14. Liczba przestępstw w Gminie Radków w 2014 roku

Rodzaj przestępstwa	Liczba w 2014 roku
Kradzież mienia	35
Kradzież z włamaniem	20
Uszkodzenie mienia	4
Rozboje i wymuszenia	5
Bójka	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radków

Warto zwrócić uwagę na pojawiające się zjawisko popełniania przestępstw przez osoby nieletnie na terenie gminy Radków. Liczba nieletnich sprawców przestępstw jest malejąca, co może wskazywać na operatywność działań podejmowanych przez gminę w tym obszarze.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Drugim, znacznym zagrożeniem bezpieczeństwa ludności i jej mienia, jest zagrożenie pożarowe. W zakresie ochrony przeciwpożarowej w gminie funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej:

- OSP Radków
- OSP Ścinawka Dolna
- OSP Ścinawka Średnia
- OSP Tłumaczów
- OSP Ratno Dolne
- OSP Wambierzyce

Gospodarka

Rolnictwo

Struktura gospodarcza gminy Radków jest zróżnicowana. Począwszy od lat 90 - tych funkcje przemysłowe tracą na ważności. Rozwija się sektor usługowy. Natomiast I sektor gospodarki narodowej czyli rolnictwo stanowi nadal ważną funkcję w gminnej gospodarce. W Gminie Radków średnia powierzchnia gospodarstw rolnych ukształtowała się na poziomie około 6,6 ha. Struktura gospodarstw wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej: -

- 58% wyłącznie rolnicze,
- 4,5% wyłącznie pozarolnicze,
- 12,5% rolnicza i pozarolnicza,
- 5% nie prowadzi działalności rolniczej ani pozarolniczej

Przeważają małe gospodarstwa zajmujące się głównie hodowlą oraz uprawą ziemi, współpracujące na terenie gminy z licznymi podmiotami gospodarczymi. Użytki rolne stanowią 52,8 % ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 35,5 %, a pozostałe grunty i nieużytki 11,7 %.

Gmina Radków to gleby klasy bonitacyjnej IIIa, IIIb, IVa, IVb i V. Główne typy gleb to brunatne wylugowane i kwaśne oraz brunatne właściwe. w dolinie rzeki Ścinawki można znaleźć również mady i gleby glejow. Gmina Radków wyróżnia się w kwestii procentowej powierzchni gruntów ornych pod zasiew zbóż, który kształtuje się na poziomie 72,3%, przy średniej powiatu 44,9% i województwa 64,4%. Obsada bydła i trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła odpowiednio 18,1 i 28,2 szt

Szansą na rozwój jest dalsze korzystanie przez rolników z dopłat bezpośrednich do powierzchni upraw, możliwość korzystania z funduszy unijnych na modernizację

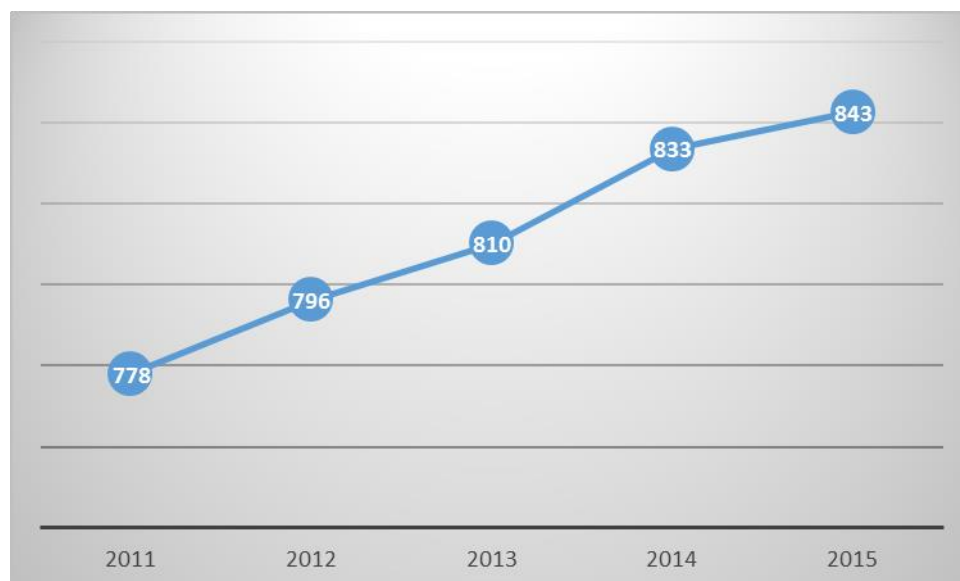
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

i rozwój gospodarstw, powiększenie arealu w gospodarstwach rolnych, współpraca między małymi gospodarstwami dla osiągnięcia korzyści skali produkcji, rozwój infrastruktury technicznej (kanalizacji, oczyszczalni ścieków, obiektów gospodarki odpadami, sieci wodociągowej itd.).

Przedsiębiorczość

Rozwój przedsiębiorczości należy rozpatrywać w kategoriach ekonomicznych, ale również społecznych, jest to aktywność społeczeństwa, przynosząca konkretne zyski, zarówno w sferze ekonomicznej ale również społecznej. W wymiarze ekonomicznym jest to sfera budująca rozwój lokalnej ekonomii, dająca miejsca pracy, świadcząca szereg usług często dostosowanych do zindywidualizowanego rynku. Jest to często również znak rozpoznawczy poszczególnych subregionów (zwłaszcza w zakresie sprzedaży lokalnych produktów w ramach turystyki i kultury). W aspekcie społecznym, obszar przedsiębiorczości ma za zadanie stworzenie harmonijnego systemu współpracy i budowania relacji między ludzkich. Odbyna się to na wielu płaszczyznach: pomiędzy lokalnymi władzami a **interesariuszami, między władzami a społecznością lokalną**. Przedsiębiorczość mierzona jest ilością podmiotów gospodarczych prosperujących na danym obszarze. W 2015 roku w gminie Radków były zarejestrowane 843 podmioty gospodarcze a od roku 2011 systematycznie ich przybywa.

Rysunek 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy w latach 2011-2015 ulegała wahaniom, ostatecznie na koniec roku 2015, w porównaniu do roku 2011 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 65. Znaczny wzrost podmiotów gospodarczych nastąpił w sektorze prywatnym wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – wzrost o 45 podmiotów w stosunku do roku 2011.

Tabela 15. Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych w Gminie Radków

Forma prawna – sektor prywatny	2011	2012	2013	2014	2015
sektor prywatny ogółem	650	666	671	696	695
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	497	507	505	519	517
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	7	7	7	7
Spółdzielnie	2	2	2	2	2
Fundacje	3	3	4	5	6
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	19	22	24	25	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Tabela 16. Podmioty w sektorze publicznym wg form prawnych w Gminie Radków

Forma prawna – sektor publiczny	2011	2012	2013	2014	2015
sektor publiczny	85	85	86	79	79
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	19	20	22	20	20
spółki handlowe	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Najwięcej przedsiębiorstw działa w kwalifikacji (L) nieruchomości – 127, w sektorze budownictwa (F) – 115. Duże znaczenie odgrywają również branże związane z turystyką i gastronomią, transportem oraz przetwórstwem przemysłowym. W 2015 roku w sektorze prywatnym było zarejestrowanych aż 754 mikroprzedsiębiorstw zatrudniających maksymalnie 10 osób, 27 małych przedsiębiorstw ponad 250 osób. Wskazuje to na to, iż większość podmiotów prowadzonych jest przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Aby zwiększyć rozmiar rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, racjonalnym wydaje się wspieranie podmiotów z branży turystyki i usług okołoturystycznych, które w przyszłości mogą stać się ważnym źródłem dochodów gminy. Należy również wspierać podmioty, które świadczą usługi na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych. Z kolei zachęcenie przedsiębiorców do

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

współpracy i spotkań z jednostkami Gminy może skutecznie pomóc w walce z bezrobociem i wnieść konstruktywne pomysły do planów rozwojowych gminy.

Infrastruktura techniczna

Zasoby mieszkaniowe

Przeciętne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w gminie Radków są zbliżone do poziomu występującego w skali kraju i województwa dolnośląskiego. Podobnie kształtuje się problematyka związana z gospodarką mieszkaniową, to jest:

- wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie;
- ograniczone fundusze na remonty bieżące;
- niezaspokojone potrzeby kwaterunkowe ludności;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie

Stan techniczny substancji mieszkaniowej jest sukcesywnie remontowany (wymiana elewacji, okien, dachów, sieci wewnętrznej itp.) Jednak istnieje dalsza potrzeba modernizacji budynków, zwłaszcza komunalnych oraz budowy nowych mieszkań.

Analizując dane zawarte poniżej, można zauważyć, iż mieszkalnictwo na terenie Gminy Radków ulega systematycznemu rozwojowi. W roku 2015, w porównaniu z rokiem 2011, liczba mieszkań na opisywanym areale wzrosła o 10. W efekcie czego liczba izb zwiększyła się o 129.

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Radków

Liczba	2011	2012	2013	2014	2015
izby	11 908	11 969	11 992	12 038	12 073
mieszkania	3 096	3 106	3 100	3 122	3 106

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

W analizowanym okresie, przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania zwiększyła się z 75,5 m² (rok 2011) do 76,3 m² (rok 2015). Podobny trend przyjął wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 użytkownika (wzrost z 24,8 m² do 25,9 m²) oraz wskaźnik mieszkań na 1000 mieszkańców (wzrost z 327,7 do 340,2), co niewątpliwie świadczy o

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

zwiększającej się atrakcyjności opisywanego obszaru pod względem osiedleńczym, stwarzając dogodne warunki mieszkaniowe.

Tabela 18. Wskaźniki charakteryzujące wskaźniki zamieszkania na terenie Gminy Radków

Nazwa wskaźnika	2011	2012	2013	2014	2015
powierzchnia użytkowa mieszkań	233 895	235 821	236 511	237 854	238 608
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	75,5	75,9	76,0	76,2	76,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	24,8	25,0	25,3	25,6	25,9
mieszkania na 1000 mieszkańców	327,7	329,3	332,8	335,7	340,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Sieć komunikacyjną Gminy Radków tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Warto także zaznaczyć, że w bliskim położeniu Gminy znajduje się trasa o znaczeniu europejskim E67. Układ dróg w Gminie Radków kształtuje się następująco:

Drogi wojewódzkie – w granicach Gminy Radków znajdują się 3 odcinki dróg wojewódzkich: Nr 388 - Wambierzyce - Ratno Dolne (włączenie do drogi 387); Nr 387 - Ścinawka Górna (włączenie do drogi nr 385) - Ścinawka Średnia - Radków - Karlów; Nr 385 - Tłumaczów (przejście graniczne z Republiką Czeską);

Drogi powiatowe – w granicach Gminy Radków znajdują się następujące odcinki dróg powiatowych:

Wambierzyce – Nr 45362 - 2,1 km o nawierzchni asfaltowej; Nr 45362 - 3,4 km przez wieś do skrzyżowania z drogą 45189;

Ścinawka Średnia – Nr 45367 - 1,4 km o nawierzchni asfaltowej; Nr 45357 - 1,1 km o nawierzchni asfaltowej;

Ścinawka Dolna – Nr 45357 - 7,0 km o nawierzchni asfaltowej Ścinawka Średnia - Ścinawka Dolna; Raszków – Nr 45358 - od drogi 386 (Ścinawka Dolna - Raszków - Suszyna - Ścinawka Dolna); Nr 45360 - od drogi 388 Raszków - Ścinawka Dolna - 0,5 km; Nr 45301 - Ścinawka Średnia (włączenie do drogi wojewódzkiej nr 386); Nr 45364 - Karlów - Ostra Góra - granica RP - 5,5 km; Nr 45365 - Pasterka - granica RP - 5,1 km; Nr 45366 - Radków. Gajów - Tłumaczów - 6,4 km;

Drogi gminne - na terenie miasta i Gminy Radków przebiegają następujące drogi:

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Radków – 13,0 km dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej; 6,7 km dróg gminnych o nawierzchni żwirowo-asfaltowej z częściowym kropieniem; 0,5 km dróg gminnych o nawierzchni z kostki kamiennej;

Wambierzyce – 2,5 km dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej;

Ścinawka Średnia – 9,2 km dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej;

Raszków – 1,0 km dróg gminnych o nawierzchni żwirowo- tłuczniowej¹

Rysunek 8. Położenie komunikacyjne Gminy Radków

Źródło: <http://www.powiat.klodzko.pl/turystyka/mapy/>

Pomimo ogólnej oceny stanu technicznego dróg jako dobry, stan ich nie jest zadowalający. Nie wszystkie trasy są w pełni oświetlone – zwłaszcza wśród nowo powstałych osiedli, brakuje odwodnień dróg i poboczy, a to przy niesprzyjających warunkach pogodowych jest znacznym utrudnieniem dla kierowców. Nie ma wystarczającej ilości chodników, pozwalających na

¹ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Radków na lata 2015-2020.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

bezpieczne poruszanie się pieszych, infrastruktura jest słabo dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto dużym dyskomfortem dla mieszkańców i turystów jest stan dróg powiatowych i wojewódzkich. W dalszym ciągu jest zły stan techniczny dróg wojewódzkich 387, 386, 385, 388 przebiegających w granicach Gminy Radków, mimo dokonanych napraw na wielu odcinkach, jednak żadnej z w/w dróg nie poddano remontowi w całości, a prowadzą one do znaczących dla Województwa. Dolnośląskiego miejsc, np. Wambierzyc - Dolnośląskiej Jerozolimy, czy Krainy Gór Stołowych z Parkiem Narodowym Gór Stołowych włącznie.

Na dostępność komunikacyjną obszaru wpływa również dostępność do komunikacji zbiorowej. Na terenie Gminy Radków komunikację zbiorową obsługują linie autobusowe przedsiębiorstw komunikacyjnych z Kłodzka i Nowej Rudy. Jednocześnie należy podkreślić, że we wszystkich wsiach znajdują się przystanki autobusowe oraz w mieście Radkowie.

O dostępności komunikacyjnej obszaru decydują także ścieżki rowerowe. Rozwój ścieżek rowerowych nie tylko poprawia stan środowiska naturalnego (poprzez ograniczanie niskiej emisji), ale również służy promocji turystyki i rekreacji. Dodatkowo ścieżki rowerowe zwiększają mobilność mieszkańców i umożliwiają nawiązywanie kontaktów pomiędzy mieszkańcami poszczególnych miejscowości, bez konieczności posiadania samochodu. Jak wynika z danych GUS długość ścieżek rowerowych w latach 2011-2014 wzrosła w Gminie Radków do 5,8 km (w 2011 r. nie było ścieżek rowerowych). W rezultacie na 10 tys. mieszkańców przypadało 6,2 km ścieżek rowerowych.

Gospodarka wodno-ściekowa

Dla gminnego systemu wodociągowego dostarczana jest woda z ujęć w Radkowie i Wambierzycach (łącna wydajność 15500 m³ /dobę). Są to wydajne ujęcia, położone w obrębie górnokredowego, podziemnego zbiornika nr 341, udokumentowanego w zasobach krajowych.

Tabela 19. Zużycie wody w Gminie Radków w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	299,1	319,0	286,2	296,3	296,7
zużycie wody na 1 mieszkańca	31,6	33,8	30,5	31,8	32,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-GUS (2015)

Mimo dokonywanych inwestycji w zakresie modernizacji sieci wodociągowej oraz ujęć wody w Gminie Radków istnieje dalsza konieczność modernizacji w tych zakresie.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Na terenie Gminy Radków występują trzy elektrownie wodne. Pierwsza znajduje się na terenie sołectwa Ścinawka Średnia na rzece Posna, a jej moc wynosi 5,6 KW. Dwie pozostałe mieszczą się w sołectwie Ścinawka Dolna na rzece Ścinawka, których moc wynosi odpowiednio 55 KW i 38,5 KW. Ponadto Gmina Radków posiada potencjał do utworzenia kolejnych małych elektrowni wodnych.

W Gminie Radków, w miejscowości Ścinawka Dolna zlokalizowana jest międzygminna, mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Zarządzającym oczyszczalnią jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Nowej Rudzie. Oczyszczalnia obsługuje zarówno Miasto i Gminę Radków, jak i Miasto Nowa Ruda wraz z Gminą Wiejską Nowa Ruda. Jest to obiekt o przepustowości $Q_{max} = 9\ 000\ m^3/d$. Oczyszczalnia oczyszcza około 2 000 000 m³ ścieków rocznie do parametrów ścieków odpowiadających Rozporządzeniu Ministra Środowiska, a średnia redukcja zanieczyszczeń waha się w granicach 87-98% w zależności od parametru. Do głównych odpadów powstających w oczyszczalni należą: piasek, skratki oraz osady ściekowe.

Do bezpośredniej produkcji biogazu najlepiej dostosowane są oczyszczalnie biologiczne, które mają zastosowanie w oczyszczalniach ścieków komunalnych. Ponieważ oczyszczalnie ścieków mają stosunkowo wysokie zapotrzebowanie własne zarówno na energię cieplną i elektryczną, energetyczne wykorzystanie biogazu z fermentacji osadów ściekowych jest uzasadnione dla poprawienia rentowności tych usług komunalnych. Pozyskanie biogazu w celu sprzedaży energii jest uzasadnione tylko w większych oczyszczalniach ścieków przyjmujących średnio ponad 8 000-10 000 m³/dobę.¹

Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r., zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zaczęły obowiązywać zmiany dotyczące sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym również ponoszenia opłat z tego tytułu. Uchwałą Rady Miejskiej przyjęto regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Radków, określający nowe zasady funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie Gminy.

Na terenie Gminy (m. Ścinawka Dolna) funkcjonowało składowisko odpadów komunalnych. Składowisko to jest przeznaczone do likwidacji, obecnie trwają przygotowania do jego rekultywacji. Dodatkowo, na terenie Gminy (również m. Ścinawka Dolna) zlokalizowany jest punkt RIPOK. Jest to nowoczesny zakład zagospodarowywania odpadów, składający się z instalacji

¹ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Radków na lata 2015-2020

MBP (instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych) oraz składowiska.

Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

Gmina Radków jest w całości zelektryfikowana, a podmiotem zaopatrującym Gminę w energię elektryczną jest firma TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu.

W większości system średniego napięcia zasilający stacje transformatorowe jest wykonany jako napowietrzny i wiąże się z tym możliwość jego uszkodzenia w wyniku działania sił przyrody. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu, łączna długość sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy Radków w 2014 r. wynosiła 229,3 km. Obecna infrastruktura energetyczna na terenie Gminy pokrywa zgłaszane zapotrzebowanie na energię elektryczną w zakresie określonym ustawą Prawo energetyczne (Dz.U. 1997 nr 54 poz. 348). Plany rozwojowe TAURON Dystrybucja S.A. są tak konstruowane, aby zapewnić pokrycie planowanego zapotrzebowania na energię elektryczną zgłaszanego przez Gminę i odbiorców z terenu Gminy w perspektywie lat 2015-2029 r. Inwestycje przewidziane do realizacji w najbliższych latach na terenie Gminy obejmują m.in. wymiany kabli oraz przebudowy linii energetycznych.¹

System zaopatrzenia w gaz sieciowy działa jedynie na terenie miasta Radków. Miasto zaopatrywane jest z systemu krajowego Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie za pomocą gazociągów wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia z wykorzystaniem stacji redukcyjno-pomiarowych pierwszego i drugiego stopnia. Stan techniczny gazociągu ocenić można jako dobry. Teren Gminy nie posiada jednak koncepcji gazyfikacji i nie jest planowana rozbudowa sieci gazowej w kolejnych latach. Ceny gazu są mało atrakcyjne, dlatego mieszkańcy nie wykazują dużego zainteresowania tym źródłem ogrzewania. Ponadto aktualny stan techniczny sieci uniemożliwia podłączenie do gazu.

Ponadto istnieje dalsza konieczność rozbudowy istniejącej sieci przesyłu gazu ziemnego, która umożliwi lokalnie zwiększeni konsumpcji tego paliwa (przyczyniając się w ten sposób do poprawy jakości powietrza). Ponadto w tym kontekście kluczowe znaczenie ma również rozwój kanalizacji burzowej implikujący nie tylko lokalne wzmocnienie możliwości ochrony środowiska naturalnego w wymiarze hydrologicznym, ale także poprawę bezpieczeństwa OR (w tym zwłaszcza

¹ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Radków na lata 2015-2020

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

drogowego i przeciwpowodziowego). Ważnym polem działań pro środowiskowych powinna być także poprawa efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego. Z uwagi na możliwość zastosowania obecnie nowych technologii w tym zakresie (zdecydowanie bardziej wydajnych i opartych także na odnawialnych źródłach energii) możliwa stanie się nie tylko reedukacja negatywnego wpływu na środowisko eksploatacji sieci oświetleniowej, ale również optymalizacja kosztów związanych z wykorzystaniem tej infrastruktury.

Działalność transgraniczna Gminy Radków

Dzięki współpracy reprezentowanej przez Gminę Radków, polsko-czeskie pogranicze staje się modelowym przykładem współpracy transgranicznej. Należy nadmienić, jak ważna jest ta współpraca dla gmin przygranicznych, bowiem Republika Czeska jest jednym z najważniejszych partnerów gospodarczych Polski, a współpraca transgraniczna w tym obszarze rozwija się przede wszystkim na zasadzie oddolnych inicjatyw, wspieranych przez różne źródła finansowe. Wzajemnie wsparcie oraz współpraca może bezwzględnie zwiększyć potencjał subregionu. Gmina Radków prowadzi bardzo aktywną politykę w zakresie pozyskiwania partnerstw oraz dążenia do osiągnięcia jak najefektywniejszych pozytywnych efektów tej współpracy, zarówno w sferze infrastrukturalnej, jak i społecznej. Dotychczasowe, pozytywne doświadczenia w zakresie współpracy transgranicznej owocowały wieloma projektami które przyczyniły się do ulepszenia infrastruktury komunikacyjnej, wspierania rozwoju ruchu turystycznego, promocji miast pogranicza, a także do integracji mieszkańców. Wśród modelowych projektów realizowanych przez Gminę Radków warto wymienić projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A, Republika Czeska- Polska na lata 2014-2020:

Projekt "Wspólnie dla kultury"

Oś priorytetowa 4 – „Współpraca instytucji i społeczności.”

Założeniem projektu jest budowa platformy współpracy transgranicznej na terenie Ziemi Noworudzko-Radkowsko-Broumovskiej w celu wzmocnienia wspólnej tożsamości z pograniczem polsko-czeskim oraz wzmocnienie relacji partnerskich. Cel projektu zakłada realizację inicjatyw oddolnych społeczności lokalnych współpracujących w różnych dziedzinach. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:

- wypracowanie zauważalnych dla mieszkańców regionu efektów wzajemnej współpracy;
- realizację inicjatyw kulturalnych mających na celu kultywowanie oraz promowanie tradycji;

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- przygranicznych, bazujących na obszarach cieszących się zainteresowaniem mieszkańców pogranicza;
- tworzeniu warunków ułatwiających kontakty społeczności pogranicza co w efekcie przyniesie więcej spontanicznych inicjatyw transgranicznych oraz zniweluje różnice kulturowe i mentalne społeczności lokalnej,
- uatrakcyjnieniu życia kulturalnego społeczności miejskiej i wiejskiej borykającej się często z brakiem dostępu do wydarzeń kulturalnych
- zwiększeniu atrakcyjności regionu pogranicza na zewnątrz postrzeganego przez pryzmat wydarzeń transgranicznych;
- zaangażowaniu szerokiego spektrum grup docelowych po obu stronach granicy.

Projekt „Rozwój ruchu turystycznego i Geoturystyki w regionie Sudetów Środkowych”

Oś priorytetowa 2 Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia.

Głównym celem projektu jest przygotowanie warunków dla zorganizowania Geoparku, który będzie położony na terenie Republiki Czeskiej i Polski. Teren ten określają regiony, w których działają partnerzy projektu. Pod względem geologicznym całość terenu przewidzianych przedsięwzięć projektu obejmuje nazwa Sudety Środkowe. Chodzi o unikalny potencjał krainy wykorzystującej znajdujące się na jej terytorium atrakcje przyrodnicze w celu rozwoju ruchu turystycznego. Trzej partnerzy pragną przygotowywać warunki dla powstania Światowego Geoparku UNESCO w ten sposób, iż opracują potrzebne strategie, stworzą strony internetowe, zorganizują lapidarium (muzeum) i będą wykorzystywać produkt marketingowo wewnątrz i zewnątrz regionu. Partnerzy będą razem rozwijać temat turystyki rowerowej związanej z przyrodniczymi i kulturalnymi zabytkami we wspólnym regionie.. Celem projektu jest rozwój ruchu turystycznego jako segmentu rozwoju całego regionu.

Projekt „Trasa edukacyjna szlakiem zabytków przyrodniczych i historycznych”

Oś priorytetowa 2 - Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia.

Miejscowość Machov jest punktem wyjścia tras turystycznych i biegowych, jest też początkowym punktem wielu tras rowerowych (trasa 4002, 4001, 4020, 4005, 4000). Można tutaj podziwiać zabytki historyczne - areał kościoła św. Wacława, Słup Panny Marii Bolesnej, itd. Niestety,

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

ograniczone możliwości parkowania w gminie zauważalnie odbijają się na turystach. Konieczność stworzenia parkingu na tym terenie uwidacznia też parking w Suchym Dole, który jest całorocznie oblegany przez turystów z Republiki Czeskiej i sąsiedniej Polski. Celem głównym projektu jest zwiększenie liczby osób odwiedzających edukacyjną Wambierzycką Ścieżkę po atrakcjach przyrodniczych i historycznych oraz sakralnych, kończąca w Wambierzycach. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez niwelację barier dotyczących wyposażenia w infrastrukturę turystyczną.

Dzięki projektowi została:

- zwiększona promocja ścieżki edukacyjnej. Cel osiągnięto poprzez uruchomienie działalności nowych punktów informacji turystycznej oraz montaż tablic informacyjnych, poświęconych walorom przyrodniczym i kulturalnym, znajdującym się na ścieżce. Tablice zostaną umieszczone zarówno po stronie polskiej w Wambierzycach jak i po stronie czeskiej, na nowym parkingu w Machowie oraz przy punkcie informacji wybudowanym w Suchym Dole -Slavny. Promocji ścieżki posłużą dodatkowe działania promocyjne, zrealizowane przez partnerów, tj. druk ulotek promocyjnych z mapą oraz wspólna promocja ścieżki.
- podniesiona została atrakcyjność ścieżki turystycznej. Cel zostanie osiągnięty poprzez zbiór wspólnych działań partnerów związanych z wybudowaniem koniecznej infrastruktury, promocją oraz rekonstrukcją ważnego elementu historycznego ścieżki – barokowego Słupa Maryjnego, znajdującego się na trasie ścieżki w gminie Machov.

Projekt „Rowerowy region – Ziemia Noworudzko-Radkowsko-Broumovska”

Oś priorytetowa 2 – Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia.

Ziemia Noworudzkie, Radkowskie i Broumovskie to wyraźnie peryferyjny obszar znajdujący się bezpośrednio na granicy czesko - polskiej szczytujący się znaczącym wspólnym dziedzictwem kulturowym i naturalnym, które jednak obecnie nie jest odwiedzane przez turystów w stopniu odpowiednim jego znaczeniu. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest niedostatecznie rozbudowana infrastruktura, a szczególnie jej niewystarczające połączenie transgraniczne. Jakkolwiek ścieżki turystyczne i rowerowe są po obu stronach stosunkowo dobrze rozwinięte, na tę chwilę nie istnieje dostateczne ich połączenie. Po stronie polskiej brakuje części infrastruktury dla rowerzystów na terenie Nowej Rudy i Radkowa, która zapewniłaby przyłączenie do istniejącej sieci ścieżek rowerowych w regionie broumowskim.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Bezpośredni cel projektu to dobudowanie i połączenie kluczowej infrastruktury turystycznej i tym samym wytworzenie wspólnej oferty turystycznej w czesko- polskim regionie pogranicza. Celem ostatecznym jest podniesienie atrakcyjności regionu dla turystów, przyprowadzenie ich na ścieżkę poznawania jego wspólnego dziedzictwa oraz umożliwienie im pozostać tutaj przez możliwie najdłuższy okres czasu. Wytworzenie wspólnej połączonej oferty ruchu turystycznego (reprezentowanej przez połączoną sieć ścieżek rowerowych i turystycznych) przyczyni się do uatrakcyjnienia regionu dla turystów poszukujących miejsce dla aktywnie spędzonego urlopu szczególnie krótszego lub urlopu średniej długości. Turyści będą mieli powód, by do regionu wracać i poznawać dalszą część tego terenu na rowerze lub pieszo. Wyniki projektu umożliwią im jednak pozostanie w regionie przez dłuższy okres czasu, gdyż będą mieli okazję zapoznać się z dziedzictwem kulturowym i naturalnym po czeskiej i polskiej stronie granicy nie ograniczeni granicą państwa.

Projekt „Poprawa dostępności transportowej ziemi broumowskiej i regionu kłodzko-wałbrzyskiego”

Oś priorytetowa 2 Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia.

W obszarze pogranicza polsko-czeskiego, obejmującego region kłodzko-wałbrzyski i ziemię broumowską, znajduje się wiele atrakcji turystycznych zaliczanych do dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. W tym miejscu przykładowo można wskazać licznie odwiedzane Góry Stołowe, Sanktuarium Maryjne w Wambierzycach nazywane Śląską lub Dolnośląską Jerozolimą, Twierdzę Kłodzko, Podziemną Trasę Turystyczną w Kłodzku, Zabytkowy Rynek z kamienicami i ratuszem w Radkowie, zabytki architektury w Broumowie i Policy itd..

Głównym celem projektu jest poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru pogranicza polsko- czeskiego w rejonie ziemi broumowskiej i wałbrzysko-kłodzkiej. Poprawa dostępności drogowej obszarów docelowych projektu będzie czynnikiem, który wpłynie na zwiększenie liczby turystów odwiedzających ten obszar, a przez to na wzrost zatrudnienia w tym sektorze gospodarki lokalnej. W ten sposób zostanie osiągnięty cel szczegółowy Programu "Poprawa warunków dla zatrudnienia poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczych i kulturowych zasobów regionu". Modernizacja transgranicznych połączeń drogowych (lokalnych i regionalnych) przyczyni się do rozwoju powiązań gospodarczych i społecznych pomiędzy obszarami pogranicza zwiększając

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

spójność tych terenów. Zwiększy transgraniczną dostępność atrakcji turystycznych (przyrodniczych i kulturowych).

Dodatkowym efektem realizacji projektu będzie poprawa komfortu i bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach regionalnych w rejonie ziemi broumowskiej i wałbrzysko-klódzkiej, a także poszerzenie systemu informacji turystycznej dotyczącej lokalizacji i opisu atrakcji turystycznych zaliczanych do dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

W chwili obecnej trwają prace nad projektem: „Czesko-polski Szlak Grzbietowy – część wschodnia”, który będzie obejmował na budowaniu współpracy z Euroregionami Glacensis i Nysa. Oprócz trudnych warunków naturalnych, pogranicze charakteryzuje się także niskim stopniem inwestycji oraz atrakcyjności dla kapitału. Te ekonomiczne aspekty skutkują niedoborem miejsc pracy, wysoką stopą bezrobocia i odpływem mieszkańców z tego obszaru. Ruch turystyczny ma w tym regionie duży potencjał i stanowi jedną z niewielu szans rozwoju gospodarczego. Partnerzy chcą doprowadzić do większego wykorzystania bogactwa przyrodniczego i kulturowego poprzez rozszerzenie swojej oferty turystycznej, tj. poprzez odnowienie historycznego szlaku turystycznego, stworzenie kolejnych nawiązujących inwestycji wspomagających w zakresie infrastruktury turystycznej i późniejszą szeroko zakrojoną kampanię marketingową i promocyjną przy wykorzystaniu tradycyjnych, ale też nowoczesnych metod i technologii informacyjnych wraz z działaniami ściśle dedykowanymi potencjalnym zwiedzającym. Połączenie oddzielnych, stosunkowo niewielkich terenów przyrodniczych w jedną całość w celu promowania jednego wspólnego produktu pod wspólną marką, która ma tradycję historyczną i duży wpływ transgraniczny, stanowi jedną z niewielu możliwości zapewnienia konkurencyjności zacofanego transgranicznego regionu dawnych Sudetów wobec rozwiniętych destynacji europejskich. Projekt usytuowany jest na polsko-czeskim pograniczu, gdzie znajduje się najcenniejsze bogactwo przyrodnicze całego pogranicza takie jak pasma górskie Karkonoszy, ziemi broumowskiej, Gór Sowich, Gór Bystrzyckich, Gór Orlickich, Jesioników itp.

Głównym celem projektu jest przede wszystkim wykorzystanie zasobów przyrodniczych regionu w celu zwiększenia liczby zwiedzających na wspólnym obszarze, a tym samym wsparcie zatrudnienia wraz z nawiązującym do tego powstaniem nowych miejsc pracy, poprzez odnowienie i odpowiednie połączenie ważnego szlaku turystycznego ze zrealizowanymi już, z funduszy unijnych, jak i środków krajowych inwestycjami w zakresie infrastruktury turystycznej, a także poprzez realizację nowych powiązanych z nimi inwestycji.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Miejscowości gminy Radków również nawiązują współpracę z partnerskimi miejscowościami za granicą. Porozumienie takie, to szeroko rozumiana deklaracja współpracy partnerskiej w ramach obszarów: kultury, sportu, oświaty, nauki, techniki i gospodarki. W chwili obecnej Gmina Radków ma zawartych 21 porozumień, które zostały przedstawione w tabeli poniżej¹.

Tabela 20. Porozumienia zawarte pomiędzy gminą Radków z zagranicznymi miejscowościami

L.p.	Miejscowość partnerska	Kraj	Współpracę realizuje	Rok podpisania
1.	ANRÖCHTE	Niemcy	Radków	1991
2.	MACHOV	Czechy	Radków	1994
3.	HEJTMÁNKOVICE	Czechy	Ścinawka Średnia	2004
4.	SUCHÝ DŮL	Czechy	Wambierzyce	2004
5.	KŘINICE	Czechy	Ratno Dolne	2004
6.	MARTINKOVICE	Czechy	Ścinawka Dolna	2004
7.	OTOVICE	Czechy	Tłumaczów i Gajów	2005
8.	BEZDĚKOV n/Metuji	Czechy	Ścinawka Górna	2005
9.	HYNČICE	Czechy	Raszków i Suszyna	2004
10.	ŽD'ÁR n/Metuji	Czechy	Ratno Górne	2007
11.	ŠONOV	Czechy	Tłumaczów	2007
12.	OPOČNO	Czechy	Wambierzyce	2008
13.	VELKE PETROVICE	Czechy	Ratno Górne	2008
14. 15.	DOBRUŠKA SCHÖPSZTAL	Czechy Niemcy	Radków Radków	2009 2008 List intencyjny
16.	Dobrowolny Związek Czeskich Miejscowości Obszaru Police n/Metuji	Czechy	Gmina Radków	2011
17.	Dobrowolny Związek Czeskich Miejscowości Obszaru Broumov	Czechy	Gmina Radków	2011

¹ (stan na 06.12.2016 roku)

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

18.	ADRŠPACH	Czechy	Šcinawka Średnia	2012
19.	BUKOVICE	Czechy	Šcinawka Górna	2015
20.	POLICE n/Metuji	Czechy	Gmina Radków	2016
21.	MEZIMESTI	Czechy	Gmina Radków	2016

Źródło: opracowanie własne

Gmina Radków, jako jednostka samorządu terytorialnego, poszukuje ciągle nowych rozwiązań związanych z poprawieniem współpracy transgranicznej. Związane jest to przede wszystkim ze świadomą polityką prowadzoną przez władze Gminy, skierowaną na poszukiwanie nowych rozwiązań w obszarze gospodarczym i społecznym, pozwalającym na dynamiczny rozwój subregionu przy jednoczesnym podniesieniu jego konkurencyjności. Jednym z wielu atutów Gminy jest jej przygraniczne położenie, co owocować może wieloma ciekawymi inicjatywami. Drugim kierunkiem rozwoju współpracy transgranicznej Gminy są Niemcy. Współpraca transgraniczna pomiędzy Polską a Saksonią posiada wieloletnią tradycję. Gmina Radków w ramach POWT INTERREG III A Polska-Saksonia (2004-2006) zrealizowała jeden projekt dotyczący wspólnych wiejskich świetlic. W chwili obecnej nadal diagnozowane są obszary współpracy pomiędzy miejscowościami Niemiec a Gminą Radków. Gmina szuka możliwości wykorzystania swoich przygranicznych potencjałów w kierunku współpracy na płaszczyznach: gospodarczym (w zakresie różnych rozwiązań innowacyjnych), społecznym (w zakresie szeroko rozumianej współpracy i wymiany kulturowej, edukacyjnej ect.).

Analiza strategiczna SWOT

Metodologia przeprowadzonej analizy

W procedurze tworzenia dokumentu wykorzystano Analizę SWOT. Podczas jej kreowania kierowano się jak najlepszym dostosowaniem jej narzędzi do potrzeb jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina. Analiza przeprowadzona została w oparciu o pozycjonowanie zasobów jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem potencjałów: społecznego,

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

ekonomicznego, zrównoważonego rozwoju. W wyniku przeprowadzonych warsztatów analizie poddano:

- **szanse wewnętrzne** – najmocniejsze punkty i właściwości gminy Radków, które są zasobami i możliwymi źródłami rozwoju, wskazano cechy charakterystyczne wyróżniające Gminę, mające swoje źródło na jej obszarze. Szanse zewnętrzne pozwalają na wykorzystanie atutów Gminy tak, aby dyskredytowały i anulowały potencjalne zagrożenia oraz by w wyniku ich dywersyfikacji osiągnąć zaplanowane rezultaty .
- **szanse zewnętrzne** – czynniki zewnętrzne, które istnieją i nie zawsze są zależne od potencjałów wewnętrznych. Są to szanse i możliwości, które prawidłowo wykorzystane dają możliwość ich przekucia w sukces Gminy. Szanse zewnętrzne, prawidłowo wykorzystane, potrafią być stymulantami w dalszym rozwoju.
- **zagrożenia wewnętrzne** – właściwości gminy, występujące w momencie analizy, które można zdiagnozować jako bariery lub też hamulce jej rozwoju.
- **zagrożenia zewnętrzne** – najważniejsze, negatywne czynniki zewnętrzne, których zaistnienie w określonym czasie jest możliwe i są zagrożeniem dla wykazanych stymulantów. Czynniki zewnętrzne występujące w różnych aspektach (prawnych, rozwojowych, systemowych, społecznych, ekonomicznych ect.) , które destabilizują rozwój Gminy.

Przeprowadzając analizę SWOT należy uwzględnić zaistniałą sytuację makro i mikroekonomiczną danej Gminy, ale również należy mieć na uwadze czynniki zewnętrzne, które nie tylko kształtują otoczenie jednostki, ale też na nie oddziałują potencjały Gminy. Te wzajemne interakcje tworzą system wzajemnych powiązań w obszarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym, infrastrukturalnym, które prawidłowo wykorzystane, są budulcem Gminy. Analiza w Gminie Radków została przeprowadzona w oparciu o szerokie warsztaty strategiczne. Na bazie zebranych wywiadów, ankiet dokonano analizy danych, co pozwoliło na ich kwantyfikację i agregację w poszczególnych obszarach działalności Gminy. Należy mieć na uwadze, iż poszczególne potencjały mają szersze oddziaływanie, niż tylko w danym, sklasyfikowanym obszarze, jednak w celu przeprowadzenia gradacji poszczególnych potencjałów, musiały zostać one przyporządkowane do poszczególnych kategorii. Kategoryzacja w ramach

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

analizy SWOT pozwala na przeprowadzenie dalszego wywodu strategicznego w kierunku ustalenia:

- Misji,
- Wizji ,
- Celów strategicznych.

Podstawową funkcją analizy jest zaprezentowanie słabych i mocnych stron danej jednostki na tle jej szans i zagrożeń wewnątrz i na zewnątrz otoczenia. Prawidłowo przeprowadzona analiza określa atuty i słabości danej jednostki, wykorzystując informację o jej zasobach ekonomicznych, społecznych, środowiskowych i technicznych, co pozwala na wskazanie efektywności akcentowanych potencjałów. Dla określenia zagrożeń analizuje się otoczeniem pod kątem jego stabilności i powiązań poszczególnych elementów. Analiza oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wyżej wymienione czynniki na te które mają wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję obszaru/jednostki poddanego badaniu. Ponadto, należy mieć również na uwadze kontynuację przedsięwzięć wcześniej wykazanych oraz ewaluację dotychczas przeprowadzonych działań. Strategia Zrównoważonego Rozwoju jest kontynuacją wcześniej podjętych działań w obszarach strategicznych, które zakończyły się sukcesem. Prezentowana Analiza SWOT przedstawia kontynuację osiągniętych wcześniej wskaźników i segreguje obszary według stanu zastanego.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Szanse wewnętrzne	Szanse zewnętrzne
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	
<ul style="list-style-type: none">- górskie ukształtowanie terenu, nadające gminie specyficzny turystyczny charakter;- umiejscowienie transgraniczne: Tłumaczów, wieś gminna, położona jest na granicy polsko-czeskiej. Rozłożona jest na obu brzegach Ścinawki. Wieś ciągnie się przez 3,5 kilometra, zajmuje kotlinę otoczoną malowniczymi wzgórzami- na terenie gminy położone są środkowe i najwyższe piętra Gór Stołowych. Są to obszary o unikatowych walorach nie tylko w skali gminy, ale i województwa. W obrębie gminy znajduje się około 45% powierzchni Parku Narodowego Gór Stołowych. Ruch turystyczny wokół Gór Stołowych koncentruje się we wsiach Karłów i Pasterka. Ponadto ważnymi centrami turystycznymi są: Radków z ośrodkiem wypoczynku świątecznego "nad Zalewem Radkowskim" oraz wieś Wambierzyce z bazyliką – ośrodek kultu religijnego znany w kraju i zagranicą	<ul style="list-style-type: none">- górskie ukształtowanie terenu będące doskonałym miejscem do mieszkania;- wewnętrzna zgoda mieszkańców na rozwój w kierunku turystycznym gminy- duży potencjał turystyczny w zakresie infrastrukturalnym, ekonomicznym i rozwojowym.- Ogromne zasoby kulturowo-architektoniczne, wyróżniające obszar na mapie Dolnego Śląska m.in: Bazylika wambierzycka, Białe Skały, Błędne Skały, Karłówek, Ratusz w Radkowie, Szczeliniec Wielki,- świadomość społeczna z określonego kierunku rozwoju turystycznego Gminy; zgodność kapitału społecznego co do nadawania gminie funkcji turystycznych.- wytwarzanie charakterystycznych i bardzo popularnych produktów lokalnych, które są rozpoznawalne na trasie turystycznej Dolnego Śląska- zróżnicowana co do standardu baza noclegowa oraz wyartykułowana społeczna potrzeba w zakresie tworzenia nowych baz i punktów noclegowych
PRZESTRZEŃ	
<ul style="list-style-type: none">- Przestrzeń przygotowana do inwestycji pod względem planów strategicznych- szeroko zakrojone plany rozwojowe w zakresie rozwoju potencjałów infrastruktury społecznej, podnoszących konkurencyjność gminy w regionie	<ul style="list-style-type: none">- szeroko zakrojone plany rozwojowe w zakresie rozwoju potencjałów infrastruktury społecznej podnoszące jakość życia mieszkańców
ŚRODOWISKO	
<ul style="list-style-type: none">- brak jednostkowych źródeł poważnego zanieczyszczenia środowiska i wysoki poziom czystości środowiska naturalnego- bogata flora i fauna podnosząca walory turystyczne gminy- ciek i zbiorniki wodne	<ul style="list-style-type: none">- dbałość o stan środowiska naturalnego ;- wysoka świadomość społeczna w zakresie dbałości o środowisko- systemy/programy edukacyjne w szkołach w zakresie ekologii i dbałości o środowisko naturalne;
LEŚNICTWO	
<ul style="list-style-type: none">- Bogata fauna i flora	<ul style="list-style-type: none">- Zintegrowana gospodarka leśna

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

	<ul style="list-style-type: none">- zbieractwo runa leśnego, wykorzystywane przez lokalną społeczność w procedurach promocji i tworzenia produktu lokalnego
LOKALIZACJA I KOMUNIKACJA	
<ul style="list-style-type: none">- sąsiedztwo ze znanymi na arenie krajowej i międzynarodowej ośrodkami sportowo, turystyczno-rekreacyjnymi i uzdrowiskami- położenie w niewielkiej odległości od granicy polsko-czeskiej- położenie w pobliżu ważnych ośrodków miejskich, edukacyjnych, turystycznych i ekonomicznych;	<ul style="list-style-type: none">- położenie poza zasięgiem negatywnego, środowiskowego oddziaływania dużych miast i ośrodków przemysłowych- bliskość unijnych i krajowych, dużych rynków zbytu- relatywnie niewielka odległość od Wrocławia, Pragi i Drezna, Berlina- perspektywicznie rozwijający się transport kolejowy
BIZNES	
<ul style="list-style-type: none">- małe i średnie podmioty gospodarcze, duża potrzeba tworzenia nowych podmiotów, głównie w sferze szeroko pojętej turystyki (sportowej, weekendowej, rodzinnej ect.)- liczne ponadlokalne powiązania lokalnego biznesu- wpieranie lokalnego biznesu przez władze gminy	<ul style="list-style-type: none">- inicjatywy w zakresie wytwarzania zdrowej żywności, ogromny potencjał społeczny w zakresie promowania tego typu inicjatyw;- znane i popularne produkty lokalne, mające ogromny potencjał rozwojowy- lokalne zakłady rzemieślnicze,
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
<ul style="list-style-type: none">- prawidłowo wdrożony system gospodarowania odpadami komunalnymi,- Dostępna sieć dróg: gminnych, powiatowych i wojewódzkich- Dobry poziom zwodociągowania gminy- wysoki poziom skanalizowania gminy,- dostępność zasilania elektroenergetycznego,	<ul style="list-style-type: none">- prawidłowo rozwinięta infrastruktura społeczna- system planistyczno-wdrożeniowy uwzględniający rozwój przestrzenno-techniczny gminy jako priorytet
SPORT I REKREACJA	
<ul style="list-style-type: none">- dobra baza sportowo-rekreacyjna, w tym: orliki, boiska, sale,- aktywne organizacje i związki sportowe- imprezy sportowe o ponadlokalnym znaczeniu,	<ul style="list-style-type: none">- place zabaw,- infrastruktura sportowa i wewnątrzgminna promocja sportu- infrastruktura turystyczna, pozwalająca na uprawianie sportów: ścieżki rowerowe, trasy narciarskie biegowe i in., saneczkowe, ect
OŚWIATA, OPIEKA PRZEDSZKOLNA I KULTURA	
<ul style="list-style-type: none">- gminne szkoły, ich poziom nauczania i dobra opinia o atmosferze w nich panującej,- wykwalifikowana i zmotywowana kadra gminnych placówek szkolnych,	<ul style="list-style-type: none">- dostępność opieki i edukacji przedszkolnej, szkolnej- wysoka świadomość kultury i lokalnej historii;

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

<ul style="list-style-type: none">- Gminny Ośrodek, dobrze wyposażone świetlice wiejskie- działalność kulturalna lokalnych organizacji pozarządowych	
ROLNICTWO	
<ul style="list-style-type: none">- rozwinięte rolnictwo- rolnicze tradycje i doświadczenie społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none">- ekologiczna produkcja rolna
POMOC SPOŁECZNA I LECZNICTWO	
<ul style="list-style-type: none">- szeroki zakres pomocy społecznej- wykształcona, stabilna i stale podnosząca swoje kwalifikacje kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none">- Prawidłowe diagnozowanie i rozpoznanie lok. problemów i zagrożeń społecznych,- mobilność i elastyczność partnerów gminy w rozwiązywaniu problemów społecznych
SPOŁECZNOŚĆ	
<ul style="list-style-type: none">- aktywne organizacje pozarządowe- duża aktywność społeczna i pomysłowość części mieszkańców gminy- dobra współpraca między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi- duże możliwości rozwojowe dla kapitału społecznego- duże możliwości w nawiązywaniu partnerstw lokalnych i ponadlokalnych	<ul style="list-style-type: none">- otwartość mieszkańców- silna tożsamość społeczna
SAMORZĄD	
<ul style="list-style-type: none">- umiejętności administracji samorządowej do pozyskiwania środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz krajowych funduszy- promocja współpracy z organizacjami pozarządowymi- otwartość na działania innowacyjne, wspierające kapitał społeczny i partnerstwa zarówno w sferze ekonomicznej, jak i gospodarczej- promocja gminy na terenie Dolnego Śląska (biuro promocji we Wrocławiu)	<ul style="list-style-type: none">- akceptacja władz dla zarządzania strategicznego- współpraca transgraniczna

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Zagrożenia zewnętrzne	Zagrożenia wewnętrzne
REKREACJA I TURYSTYKA	
<ul style="list-style-type: none">- niedostatecznie rozwinięte możliwości turystyczne;- niewystarczająca promocja Gminy, głównie w środowisku międzynarodowym;- niski stopień integracji promocji turystyczno-rekreacyjnej z analogiczną działalnością gmin sąsiednich (Polskich i Czeskich);- bardzo wysoka konkurencja w subregionie – dobrze rozwinięte infrastrukturalnie, sportowo i rekreacyjnie ośrodki turystyczne w Czechach;- zły stan techniczny części zabytków oraz infrastruktury towarzyszącej (parkingi, toalety, bary);- słaba identyfikacja Gminy po stronie czeskiej	<ul style="list-style-type: none">- niedostatek miejsc parkingowych w okolicach atrakcji turystycznych;- zbyt niskie wykorzystanie potencjałów w zakresie produktów lokalnych;- niskie poczucie własnej wartości społecznej i niedostateczne diagnozowanie swoich potencjałów przez kapitał społeczny gminy;- zbyt słabe wykorzystanie nowoczesnych form turystyki i usług turystycznych;
DEMOGRAFIA	
<ul style="list-style-type: none">- ogólnokrajowe tendencje demograficzne przejawiające się w migracji ludzi młodych i wykształconych;- ujemny przyrost naturalny	<ul style="list-style-type: none">- słaby kapitał społeczny w grupie wiekowej ludzi młodych (po szkołach, studiach);- słaby przyrost naturalny
RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	
<ul style="list-style-type: none">- mała oferta pracy dla młodzieży i osób powyżej 50 roku życia;- niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych większości bezrobotnych- zjawiska wykluczenia społecznego, towarzyszące bezrobociu;- wysoki udział osób długotrwale pozostających bez pracy wśród bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none">- spadek aktywności w poszukiwaniu pracy u części bezrobotnych – przyzwyczajenie do bezrobocia w długim okresie;- fakt istnienia bezrobocia w mentalności części bezrobotnych jako dziedziczonego „sposobu na życie” i tzw. wyuczona nieudolność i uzależnienie od świadczeń społecznych;- zjawisko pracy „na czarno”
GOSPODARKA	
<ul style="list-style-type: none">- niewystarczający poziom zainteresowania inwestycyjnego;- małe zasoby lokalnego kapitału inwestycyjnego;- niski poziom mikroprzedsiębiorczości i promocji przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none">- niski poziom zainteresowania osób prowadzących działalność rolniczą jej dywersyfikacją,- niska świadomość mieszkańców gminy w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz możliwości jakie daje;- niekorzystne uregulowania prawne lub ich brak w zakresie produkcji i sprzedaży

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

	produktów lokalnych, w tym przede wszystkim zdrowej żywności,
ZDROWIE	
- brak placówek opieki nad osobami starszymi; - niski dostęp do specjalistów	- niska dostępność do specjalistycznych usług zdrowotnych; - wzrost zachorowań na tzw. choroby cywilizacyjne; - niedostatek medycznych programów profilaktyki zdrowotnej; - niski poziom świadomości zdrowotnej dużej części mieszkańców
OŚWIATA I OPIEKA PRZEDSZKOLNA	
- niż demograficzny w szkolnych grupach wiekowych; - niestabilna sytuacja w obszarze reformy edukacji	- niż demograficzny w szkolnych grupach wiekowych
KULTURA	
- mało znana ponadlokalnie oferta kulturalna;	- braki w zakresie wyposażenia technicznego wykorzystywanego w ramach działalności kulturalnej
SPORT I REKREACJA	
- niski stopień zainteresowania sportem i rekreacją dużej części mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży; - niepełny stopień wykorzystania gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych	- brak lub zły stan techniczny niektórych placów zabaw
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
- istnienie społecznych barier społecznego i gospodarczego funkcjonowania osób niepełnosprawnych; - niedostosowanie części miejsc i obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	- brak dostosowanej infrastruktury społecznej i rekreacyjnej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
MIESZKALNICTWO I PRZESTRZEŃ	
niedostateczny stan techniczny komunalnej	- niedostateczne wywiązywanie się dużej części

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

bazy mieszkaniowej oraz zadłużenie najemców; wysoki poziom degradacji wielu budynków mieszkalnych i zabudowań gospodarczych	właścicieli nieruchomości z obowiązków w zakresie utrzymania porządku; zamieszkiwanie przez mieszkańców w domach, dla których nie wydano pozwolenia na użytkowanie, - niski poziom termoizolacyjności budynków komunalnych
BEZPIECZEŃSTWO	
- zdarzenia i wypadki komunikacyjne; - przemoc i cyberprzemoc wśród dzieci i młodzieży	- niszczenie mienia publicznego i prywatnego (wandalizm), niska świadomość wielu mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa; przestępczość,
ŚRODOWISKO	
- niska świadomość ekologiczna, nielegalne (tzw. dzikie) składowiska odpadów,	- łamanie przez mieszkańców przepisów w zakresie ochrony środowiska.
SPOŁECZEŃSTWO	
- brak podmiotów sektora ekonomii społecznej; - trwałe uzależnienie wielu osób i rodzin od pomocy społecznej; - izolacja społeczna i samotność osób starszych; - niski poziom integracji społecznej dużej części mieszkańców gminy, - niskie dochody części mieszkańców i ich pauperyzacja społeczna; - rozproszenie prospołecznych działań różnych podmiotów; - niski poziom koordynacji działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież; - nie w pełni zaspokojone i rosące potrzeby w zakresie dziennej opieki dla osób starszych; - bierne w zakresie prywatnym i publicznym, zachowawcze, negatywne, nastawienie części mieszkańców; - roszczeniowa postawa znacznej części mieszkańców gminy; - brak mieszkań socjalnych;	- brak wolontariatu w rozwiązywaniu problemów społecznych; - wysoki poziom uzależnienia dzieci i młodzieży od Internetu; - relatywnie niska jakość społeczeństwa obywatelskiego; - kryzys wzorców osobowych i wartości moralnych; spadek identyfikacji społeczności lokalnej z Gminą Radków; - niski poziom współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi; niski poziom współpracy pomiędzy poszczególnymi miejscowościami; - słabe wykorzystywanie środków przez organizacje z trzeciego sektora - niewielka ilość osób pełniących funkcję liderów lokalnych

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

dziedziczenie korzystania z systemu pomocy społecznej jako sposobu na życie; - starzenie się społeczeństwa – brak spójnych i zintegrowanych działań w zakresie równomiernemu przystosowaniu środowiska do seniorów, przy jednoczesnym bardzo słabym potencjalnie ekonomicznym tych osób	
SAMORZĄD	
- złożona sytuacja finansowa gminy ograniczająca wydatki majątkowe i zdolność kredytową; - niesatysfakcjonujący poziom ściągłości podatków i opłat stanowiących dochód budżetu gminy; nierównomierny i nieadekwatny do potrzeb poziom dochodów gminy w stosunku do wyzwań i problemów społecznych,	- Niski udział organizacji pozarządowych w wykonywaniu publicznych zadań gminy; - Niewystarczający poziom partycypacji społecznej;
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I USŁUGI KOMUNIKACYJNE	
zły stan techniczny znacznej części dróg powiatowych, gminnych i wojewódzkich oraz infrastruktury okołodrogowej; braki w infrastrukturze okołodrogowej dróg powiatowych i gminnych oraz wojewódzkich , w szczególności w zakresie chodników, oznakowania, odwodnienia i oświetlenia ulicznego	- niszczenie dróg publicznych; - słaba komunikacja wewnętrzna w gminie; - niedostateczne oznakowanie informacyjne; - zły stan techniczny wielu dróg transportu (tranzytu międzynarodowego); - niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Wizja i misja

Wizja i misja to odpowiedź na zdiagnozowane potencjały i potrzeby mieszkańców Gminy. Misja jest to próba odpowiedzi na pytania „w jakim celu powstałeś”. Zadanie sobie tego pytania przez samorząd terytorialny, z prawnego punktu widzenia jest bardzo proste – jest to przede wszystkim wykonywanie określonych działań które nakazał ustawodawca.

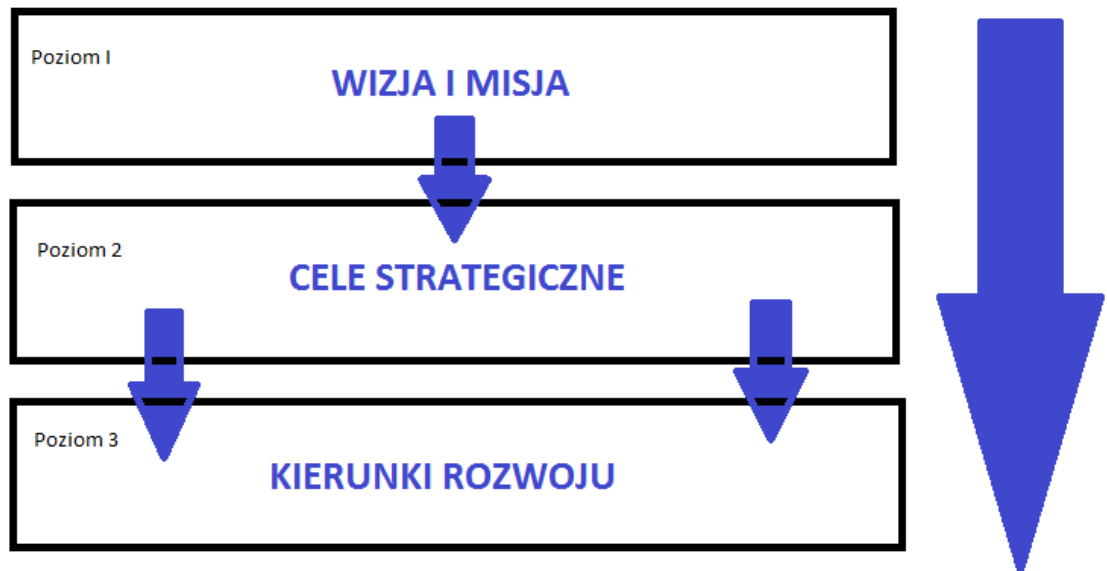
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Jednak głównym odbiorcą i przede wszystkim twórcą, działań samorządu są jego mieszkańcy. To właśnie oni, w świetle koncepcji samorządu terytorialnego, powinni kreować lokalną rzeczywistość i najpewniej, najtrafniej diagnozować swoje potrzeby. Wspólnota samorządowa, w drodze inicjatyw oddolnych powinna najpełniej określić zakres swoich problemów i potrzeb dywersyfikacji. Odbiorcami są zatem wszyscy zdiagnozowani interesariusze, organizacje pozarządowe, turyści, mieszkańcy, lokalne grupy wsparcia, przedsiębiorcy, lokalni liderzy. Na bazie utworzonej misji, przeprowadzonej ewaluacji poprzednich działań, diagnozy, analizy wyników odbytych warsztatów strategicznych, została sformułowana Misja Gminy Radków. Wizja rozwoju stanowi projekcję stanu, który powinien być osiągnięty do docelowego roku założonego w niniejszym dokumencie, tj. do 2025 r., z uwzględnieniem bieżących i przyszłych potrzeb oraz panujących uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Wizja wskazuje na główne cele i zadania strategiczne oraz obszary problemowe, które są istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i wpływają na poziom życia mieszkańców. Okres implementacji Strategii jest podstawą do wyznaczenia jej horyzontów czasowych, możliwych do osiągnięcia celów i zadań. Całość musi zostać poparta analitycznym systemem implementacji danych i analizy osiągniętych wskaźników. Struktura strategiczna budowanego dokumentów przewiduje prezentacji działań od ogółu do szczegółu, co pozwoli na prawidłową dyfuzję przedsięwzięć i określenie kierunków rozwoju zasobów Gminy, oraz pozwoli na bieżący monitoring i koordynację wdrażanych przedsięwzięć.

Prawidłowa budowa Misji i Wizji jest gwarantem i podstawowym elementem prawidłowego tworzenia kolejnych etapów zarządzania strategicznego i wdrażania tak ambitnego programu jakim jest Strategia.

Rysunek 9. Struktura strategiczna dokumentu, schemat konstrukcji i hierarchizacji celów

Źródło. Opracowanie własne

WIZJA

Gmina Radków to silny punkt na mapie Dolnego Śląska, wyróżniający się rozwijającym kapitałem społecznym i potencjałem turystycznym.

MISJA

Gmina Radków na bazie swojego endogenicznego potencjału kształtuje warunki dla prawidłowego rozwoju ekonomiczno-społecznego. Wspiera kapitał społeczny i ludzki tak aby samodzielnie realizował i podnosił swoje kompetencje, tym samym realizował działania na rzecz podniesienia jakości i poziomu życia.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Informacje ujęte w Wizji i Misji Gminy Radków są propozycją wypracowaną przez uczestników warsztatów strategicznych, które składają się spójny i oczekiwany obraz Gminy.

Zapisy ujęte w wizji Gminy Radków są pochodną propozycji od uczestników warsztatów strategicznych, które najczęściej pojawiały się w wypowiedziach i pozwoliły stworzyć spójną całość, składającą się na „obraz” Gminy za kilka lat, widziany oczami jej mieszkańców. Ważnym punktem odniesienia do stworzenia ostatecznej propozycji jest fakt jej odniesienia do lokalnych uwarunkowań, które mogą posłużyć Gminie w jej rozwoju pod kątem wskazanym w wizji. Nawiązanie do potencjału tkwiącego w obrębie jednostki czyni wizję bardziej realną i możliwą do realizacji założonego w niej celu. Drugim z wiodących haseł zakładanych przy tworzeniu strategii jest misja gminy. Dzięki misji poszukujemy podstawowych wartości, na których skupiać się mają sprawy publiczne, misja natomiast wpływa z lokalnego klimatu społecznego poziomu świadomości mieszkańców, obyczajów, historii i tradycji, ale jest też artykulacją pewnych oczekiwań. Realizacja przedstawionej misji i wizji Gminy Radków wymaga podjęcia działań w zakresie merytorycznym, organizacyjnym i finansowym. Kluczowym elementem opracowania strategii jest wyznaczenie zgodnych z wizją i misją, celów. Cele dzielą się na te, które mają najwyższą hierarchię, i które nazywano strategicznymi oraz podporządkowane im cele niższego rzędu, które nazywano kierunkowymi. Cele strategiczne są zatem takimi celami, których osiągnięcie warunkuje wypełnienie wizji i misji samorządu i nie powinny podlegać modyfikacji, aż do ponownej zmiany Strategii. Na podstawie analizy potencjału endogenicznego (wewnętrznego), czynników egzogenicznych (zewnętrznych) oraz prac z mieszkańcami i liderami wypracowano cele strategiczne.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

CELE STRATEGICZNE

**CELE STRATEGICZNE STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW NA
LATA 2017 -2025**

CEL STRATEGICZNY I Poprawa konkurencyjności Gminy Radków
Kierunek rozwoju 1.1. Rozwój i promocja turystyki Gminy Radków
Kierunek rozwoju 1.2. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Radków

CEL STRATEGICZNY II Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków
Kierunek rozwoju 2. 1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
Kierunek rozwoju 2.2 Poprawa jakości kształcenia i rozwój edukacji
Kierunek rozwoju 2.3 Włączenie społeczne osób wykluczonych

CEL STRATEGICZNY III Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju
Kierunek rozwoju 3.1 Rozwój infrastruktury społecznej
Kierunek rozwoju 3.2 Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju
Kierunek rozwoju 3.4 Wzmocnienie infrastruktury drogowej w Gminie Radków

CEL STRATEGICZNY IV Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków
Kierunek rozwoju 3.1 Ochrona wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego
Kierunek rozwoju 3.1 Rozbudowa i promocja oferty turystycznej poszczególnych gmin i tworzenie wspólnych produktów turystycznych
Kierunek rozwoju 3.1 Rozbudowa i modernizacja oferty gospodarstw agroturystycznych i wsparcie turystyki

I Cel strategiczny

Poprawa konkurencyjności Gminy Radków

Gminy posiadają obecnie zdolność do konkurencyjności, czyli wdrażania działań które skutkować będą osiągnięciem celów. Możliwość funkcjonowania Gminy w sposób zbliżony do podmiotów gospodarczych pozwoli na osiągnięcie efektów mających ekonomiczne przełożenie na życie jednostki samorządu terytorialnego, tym samym realne odzwierciedlenie w poprawie życia jej mieszkańców.

Kierunek rozwoju 1.1. Rozwój i promocja turystyki Gminy Radków

Wsparcie sektora turystycznego w Gminie jest podstawą do wypracowania trwałych i dynamicznych tendencji rozwojowych. Gmina posiada ogromne potencjały w tym zakresie, zarówno na poziomie ukształtowania geograficznego, jak również z punktu widzenia świadomości mieszkańców. Rozwój turystyki mocno oparty jest o kwestie promocji i budowy kapitału ekonomicznego. Aktywizacja gospodarcza to działanie mające na celu jednoczesne pobudzenie kilku obszarów w obrębie gminy i mające wpływ na kreowanie jej konkurencyjności zarówno na rynkach subregionalnych jak i ponadkrajowych. W ramach kierunku rozwoju przewiduje się następujące obszary wsparcia:

obszary zadaniowe:

- wzmocnienie promocji gminy, stworzenie jednolitego systemu jej identyfikacji;
- wspieranie inicjatyw lokalnych i ponadlokalnych dążących do zawierania partnerstw, służących do budowania i wykorzystywania zasobów, w kierunku rozwoju turystyki;
- pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości na rzecz rozwoju turystyki, agroturystyki, rekreacji i sportu;
- tworzenia warunków przyjaznych dla turystyki i rekreacji wyspecjalizowanej (kulturowej, rodzinnej, weekendowej, sportowej);
- tworzenie bazy noclegowo-gastronomicznej zwłaszcza o podwyższonym standardzie.

Kierunek rozwoju 1.2. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Radków

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) są motorem inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości, innowacji oraz przyczyniają się do poprawy spójności gospodarczej i społecznej na poziomie regionalnym i lokalnym. Stanowią one główne źródło zatrudnienia,

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

wywierają istotny wpływ na rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, a tym samym mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności. Przewiduje się utworzenie systemu wsparcia dla działań w zakresie wspierania przedsiębiorców oraz wszelkich inicjatyw mających na celu ich implementowanie. Działania te będą odbywały się poprzez pobudzenie potencjału rozwojowego Gminy wraz z podnoszeniem społecznej świadomości na temat potrzeby rozwoju przedsiębiorczości. W ramach kierunku rozwoju przewiduje się następujące **obszary zadaniowe**:

- inicjowanie i tworzenie projektów popierających rozwój i promocję MSP;
- utworzenie Gminnego systemu pomocy dla małych przedsiębiorców;
- promocje gminy i jej lokalnych produktów;
- współpraca/utworzenie lokalnych/ponadlokalnych instytucji/organizacji wspierających przedsiębiorczość (np. inkubatory przedsiębiorczości ect.)
- współpraca gospodarcza z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w kraju i za granicą;
- Rozwój infrastruktury i uzbrojenie terenu w kierunku ściągania inwestorów i stwarzania warunków przyjaznych prowadzeniu działalności gospodarczej;
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie promocji przedsiębiorczości.

II Cel strategiczny

Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków

Kapitał społeczny rozwija się w oparciu o tworzenie sieci powiązań i współpracy pomiędzy jednostkami, obywatelami. Na tej bazie budowana jest sieć relacji, która buduje obszary wzajemnego wsparcia, edukacji i inspiracji.

Ważną cechą kapitału społecznego jest zaufanie i wspólne wartości, jakie posiadają członkowie danej społeczności. O zasobności w kapitał społeczny świadczą oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego.¹

¹ K.Sierocińska, KAPITAŁ SPOŁECZNY. DEFINIOWANIE, POMIAR I TYPY, Studia ekonomiczne 1 Economic studiesnr 1 (LXVIII) 2011, s.70.

Kierunek rozwoju 2. 1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Gmina Radków posiada ogromne zasoby w ramach kapitału ludzkiego, jednak widoczna jest potrzeba zwiększonej aktywizacji i włączenia społeczeństwa w świadome kreowanie lokalnej rzeczywistości. W ramach kierunku przewiduje się pobudzenie i aktywizowanie lokalnej społeczności poprzez wdrożenie **obszarów zadaniowych**:

- aktywizowanie i wspomaganie lokalnych organizacji pozarządowych na wszystkich płaszczyznach ich działalności;
- wspomaganie tworzenia partnerstw lokalnych, ponadlokalnych w tym ponadnarodowych;
- podnoszenie świadomości społecznej poprzez działania aktywizacyjne i edukacyjne;
- wspieranie wszelkich inicjatyw oddolnych mających na celu włączenie społeczne mieszkańców;
- stworzenie Inkubatora Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Społecznych;
- wspieranie działań proedukacyjnych w zakresie wiedzy obywatelskiej i partycypacji społecznej w szkołach;
- pomoc w agregacji danych i dobrych praktyk w zakresie tworzenia społeczeństwa świadomie uczestniczącego;
- wdrażanie działań uwzględniających założenia "srebrnej gospodarki".

Kierunek rozwoju 2.2 Poprawa jakości kształcenia i rozwój edukacji

Poprawa jakości kształcenia oraz szeroko pojęte inwestycje w obszarze edukacji będą kierunkiem do wzmocnienia potencjału ludzkiego oraz świadomą inwestycją w budowanie społeczeństwa świadomego i odpowiedzialnego za budowanie swojego otoczenia. Przewiduje się korelację działań w ramach kierunku z potrzebami lokalnego rynku pracy oraz z możliwościami i potencjałami subregionalnymi. Wspieranie kadry oraz nowoczesnych metod kształcenia odbywać się będzie poprzez wdrożenie **obszarów zadaniowych** :

- tworzenie warunków przyjaznej współpracy oraz tworzenia partnerstw ponadlokalnych;
- stworzenie systemu bazy potrzeb w zakresie podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, wprowadzenie systemu tuoringu;

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację wszelkich założeń w obrębie poprawy dostępu do edukacji oraz jej jakości;
- tworzenie partnerstw międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli;
- wspieranie wszelkich innowacji na płaszczyźnie społecznej, ekonomicznej i infrastrukturalnej mające na celu podnoszenie jakości kształcenia;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców Gminy poprzez edukację i ciągłe podnoszenie świadomości społecznej (w obszarach zdrowia, przemocy, wykluczenia ect.).

Kierunek rozwoju 2.3 Włączenie społeczne osób wykluczonych

Działania w obrębie inkluzji społecznej są niezwykle ważnym elementem działalności każdej Gminy i są najczęściej odpowiedzią na jej potrzeby w ramach zmieniającego się świata. W ramach kierunku rozwoju zostaną przewidziane działania skierowane do osób wykluczonych społecznie. Specjalne obszary wsparcia pojawią się w ramach działań skierowanych do osób niepełnosprawnych oraz osób w wieku senioralnym. Bardzo ważnym elementem kierunku jest skorelowanie i zintegrowanie działań również z działaniami w ramach gospodarki. Wsparcie rynku pracy będzie odpowiedzią na dyskomfortową sytuację osób bezrobotnych, działania skierowane do osób niepełnosprawnych oraz seniorów pozwolą na podniesienie jakości życia w gminie, ale również przyczynią się do utworzenia miejsca do życia o wysokim i oczekiwanym obecnie standardzie. Działania takie podniosą konkurencyjność Gminy.

W ramach kierunku przewiduje się następujące, zintegrowane i systemowe wdrożenie **obszarów zadaniowych:**

- promocja i wsparcie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych;
- tworzenie warunków integrujących społeczeństwo (wydarzenia kulturalne, sportowe, międzypokoleniowe, turystyczne);
- budowa wizerunku gminy na mapie Dolnego Śląska jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, z ogromnym potencjałem rozwojowym;

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- aktywizacja osób w wieku senioralnym, tworzenie warunków mających na celu działania międzypokoleniowe, włączenie osób starszych w system funkcjonowania gminy.

III Cel strategiczny

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju

Kierunek rozwoju 3.1 Rozwój infrastruktury społecznej

Modernizacja i rewitalizacja obszarów wykluczonych ze względu na występowanie wielu obszarów kryzysowych, pozwoli na równomierne i dynamiczne podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy. Działania w tym obszarze bardzo mocno skorelowane są z aktywizacją społeczną osób zamieszkujących gminę, ale również będą one odpowiedzią na potrzeby związane z rozwojem turystyki i rekreacji na terenie gminy. W gminie należy dokonać modernizacji obiektów użyteczności publicznej uwzględniającą potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych. Należy wzbogacić ofertę rekreacyjną i turystyczną. Wachlarz możliwych do realizacji zadań w omawianym celu operacyjnym jest ogromny.

obszary zadaniowe:

- działania w zakresie przystosowania do potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę, lokalnej infrastruktury - budowę placów zabaw, parków rozrywki, ścieżek z uwzględnieniem ogromnych walorów turystycznych i krajobrazowych gminy;
- działania w zakresie uczynienia Gminy przyjaznej dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- wprowadzenie zintegrowanych działań w zakresie dostępności do mieszkalnictwa komunalnego;
- zwiększenie dostępności do infrastruktury związanej z historią i kulturą obszaru;
- zwiększenie funkcjonalności wszelkiej infrastruktury technicznej, aby spełniała najwyższe standardy jakości i bezpieczeństwa;
- działania w zakresie rozwoju infrastruktury przyszkolnej i przyprzedszkolnej i jej podobnej.

Kierunek rozwoju 3.2 Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju

Pod pojęciem zrównoważonego rozwoju kryje się przede wszystkim takie umiejętne wykorzystanie zasobów gminy, aby mogły z nich skorzystać obecne, ale i przyszłe pokolenia. Przewiduje się szereg działań w zakresie podniesienia jakości życia w gminie, które są nieuchronnie związane z działaniami w obszarze środowiskowym. Wszelkie inwestycje w ramach turystyki i rekreacji będą wiązały się z wdrożeniem systemu ochrony środowiska naturalnego. Dodatkowo przewiduje się wprowadzenie systemów podnoszenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Gminy.

obszary zadaniowe:

- budowa i modernizacja istniejącej infrastruktury wodociągowej;
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy;
- wprowadzenie oświetlenia ulicznego energooszczędnego;
- termomodernizacja obiektów publicznych;
- wspieranie działań w zakresie edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju;
- ochrona i racjonalne użytkowanie przyrody w zakresie planowania przestrzennego i strategicznego;
- ochrona szczególnych walorów środowiskowych, jakie posiada Gmina w tym cennych elementów przyrodniczych.

Kierunek rozwoju 3.3 Wzmocnienie infrastruktury drogowej w Gminie Radków

Infrastruktura techniczna pełni rolę usługową wobec innych obszarów kształtowania zrównoważonego rozwoju, który polega na: działaniach poprawiających jakość dostarczanych usług w systemach już istniejących poprzez ich modernizację i przebudowę, poprawie niezawodności i standardu.

Rozwój infrastruktury technicznej w gminie przekłada się bezpośrednio na jakość życia jej mieszkańców, a jej jakość świadczy o możliwościach konkurencyjnych danej jednostki. W ramach celu operacyjnego przewidziano szeroki zakres działań w zakresie budowy i modernizacji zasobów wodociągowych i kanalizacyjnych gminy. Pełna dostępność w tym zakresie poprawi stan życia mieszkańców, ale również wdrożone zostaną systemy w

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

zakresie zrównoważonego rozwoju - gmina będzie wykorzystywać bezpiecznie dostępne zasoby, bez naruszania zasad ochrony środowiska naturalnego.

Kolejnym zakresem, związanym z infrastrukturą techniczną jest poprawa jakości, dostępności i możliwości logistycznych danej jednostki. W tym zakresie przewidziano szereg działań związanych z poprawą jakości dróg w gminie oraz całej infrastruktury towarzyszącej.

obszary zadaniowe:

- inwestycje w infrastrukturę drogową;
- poprawienie jakości i bezpieczeństwa istniejącej infrastruktury drogowej;
- poprawa w infrastrukturę parkingową;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez inwestycję w infrastrukturę towarzyszącą ale również poprzez edukację i podnoszenie świadomości społecznej.

IV Cel strategiczny

Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków

Współpraca transgraniczna jest specjalną formą współpracy międzynarodowej, która charakteryzuje się bardzo bliskimi kontaktami pomiędzy parterami. Są to najczęściej sąsiedzkie kontakty oparte na zasadzie wzajemnej współpracy, której cel nakierowany jest na podniesienie jakości życia poprzez wzajemne wspieranie się lub wymianę zasobów. Samorządy sąsiadujących państw nawiązują relacje na bazie swoich kompetencji, jednak współpraca transgraniczna może odbywać się na różnych poziomach i obszarach. W Gminie Radków, nawiązana do tej pory współpraca, owocuje aktywnymi inicjatywami oraz planami w zakresie dalszego poszerzania relacji międzynarodowych. W ramach celu strategicznego przewidziano takie działania jak ochrona wspólnego dziedzictwa historycznego i kulturowego, w które to jest Gmina jest bardzo boga. Wzmacnianie i propagowanie dbania o te obszary spowoduje działania zgodne z założeniami zrównoważonego rozwoju oraz wzmocni poczucie lokalnej tożsamości. Drugim bardzo ważnym kierunkiem rozwoju jest wzmocnienie szeroko rozumianej turystyki w Gminie. Wsparcie tej kwestii opierać się będzie nie tylko na poziomie inwestycyjnym, ale również w odniesieniu do zmiany poziomu

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

świadomości lokalnej w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej uwzględniającej i opartej na naturalnych zasobach i wewnętrznym potencjale.

Kierunek rozwoju 3.1 Ochrona wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego

Gmina Radków leży w miejscu o bardzo bogatej tradycji historycznej, można znaleźć tu wiele zakątków, które świadczą o naszej tożsamości regionalnej. Równoległa modernizacja, odbudowa czy przystosowanie obiektów kulturalnych w ramach współpracy międzynarodowej, spowoduje powstanie nowych obszarów i kierunków turystyki. Tego typu miejsca przyczynią się również integracji i wymianie zasobów w skali międzynarodowej. W ramach kierunku przewiduje się działania w zakresie obszarów zadaniowych:

- ochrony, renowacji i rewitalizacji zabytków;
- stwarzanie miejsc mających na celu integrację społeczności (rekonstrukcje historyczne, odtwarzanie starych tradycji i rzemiosł ect.);
- tworzenia ścieżek historycznych i kulturowych;
- tworzenie publikacji i materiałów promocyjnych opisujących i ukazujących bogactwo subregionu;
- nawiązywanie partnerstw i współpracy w zakresie wzajemnej wymiany międzykulturowej doświadczeń.

Kierunek rozwoju 3.1 Rozbudowa i promocja oferty turystycznej poszczególnych gmin i tworzenie wspólnych produktów turystycznych.

Położenie Gminy Radków automatycznie decyduje o jej ogromnych walorach turystycznych. Rozwój turystyki opierać się będzie na wykazywaniu wzajemnego uzupełniania się potencjałów parterów transgranicznych. Taka polityka i kierunki działania pozwolą na zdobycie przewagi rynkowej w regionach. Wspieranie i budowanie wspólnych produktów turystycznych skutkować będzie wzrostem gospodarczym, ale również podniesieniem jakości wewnętrznego potencjału ludzkiego.

W ramach kierunku przewiduje się działania w zakresie **obszarów zadaniowych**:

- promocji wspólnych lub tożsamyh produktów turystycznych;

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- budowania potencjału do rozwoju infrastrukturalnego, instytucjonalnego w zakresie rozbudowy, modernizacji, budowy infrastruktury sprzyjającej turystyce (w zakresie noclegów, uprawianiu sportów i turystyki);
- podnoszenia świadomości wśród mieszkańców w zakresie kreowania pozytywnych relacji międzynarodowych i nawiązywania współpracy;
- wspierania inicjatyw trzeciego sektora w zakresie tworzenia partnerstw i działań transgranicznych;
- wzmacniania i uzupełniania infrastruktury wokół kąpielisk i innych miejsc aktywnej turystyki;
- stworzenia oferty sportów zimowych;
- budowy parków linowych i ścian wspinaczkowych;
- zagospodarowania terenów wokół zbiorników wodnych.

Kierunek rozwoju 3.1 Rozbudowa i modernizacja oferty gospodarstw agroturystycznych i wsparcie turystyki transgranicznej

Rozwój turystyki jest mocno oparty na zasobach i potencjałach ludzkich w danym regionie. Gmina Radków jest obszarem o silnych tradycjach turystycznych ale i handlowych. Zarówno turysta pochodzący z Dolnego Śląska jak i z innych obszarów Polski i Europy chętnie odwiedza takie miejsca jak Gmina Radków. W ramach kierunku przewiduje się następujące

obszary zadaniowe:

- stworzenie bazy gastronomicznej oraz oferty noclegowej dla większych grup turystycznych, opartej na tworzeniu szlaków międzynarodowych;
- wzajemną promocję swoich potencjałów oraz wzajemne wspieranie się;
- organizacja wspólnych spotkań tematycznych i wspólna dyskusja nad kierunkami rozwoju turystyki ponadlokalnej- transgranicznej.

SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU

Cała Strategia, jako ogromne przedsięwzięcie logistyczne wymaga skrupulatnej kontroli i monitoringu na każdym etapie jej implementacji. Monitoring i ewaluacja są końcowym etapem planowania strategicznego, niezbędnym zwłaszcza w przypadku planowania długookresowego. Prawidłowo przeprowadzony system monitoringu pozwala na bieżące badanie procedury wdrażania jej założeń. Dobrze opracowany system monitoringu pozwala na zbudowanie systemu wczesnego reagowania oraz wprowadza możliwość modyfikowania założeń Strategii w zależności od potrzeb wynikających z dynamiki jej wdrażania (wpływu warunków zewnętrznych i wewnętrznych).

Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji Strategii oraz wprowadzić wymagane i niezbędne zmiany. Monitoring jest to proces ciągły, który w literaturze związanej z zarządzaniem strategicznym określany jest jako:

- Monitoring - kontrola (ocena) dynamiczna to ocena postępów i efektów dokonywana stale w czasie. Monitoring odróżniany jest od pojęcia ewaluacji którą należy rozumieć jako:
- Ewaluacja - kontrola statyczna, to ocena realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu

System monitoringu w przypadku Strategii będzie polegał na gromadzeniu i agregowaniu informacji o stanie jej realizacji. Najważniejszą jednak funkcją jest identyfikacja barier i problemów związanych z realizacją i osiągnięciem celów. Proces monitoringu będzie polegał na zbudowaniu narzędzia sprawozdawczości i wskazaniu osób odpowiedzialnych za zbieranie i analizę danych. Okres sprawozdawczy powinien być nie krótszy niż pół roku. Przewiduje się raz na pół roku przedłożenie Raportu z realizacji dokumentu Radzie Miejskiej.

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie odpowiedzi, czy następuje progres w procedurze osiągnięcia celów Strategii. Prawidłowej sprawozdawczości służyć będą instrumenty monitoringu, takie jak raporty. Zawierać one będą podstawowe informacje jak: ocena merytoryczna i finansowa, przedstawienie grafowe osiągniętych wskaźników, rekomendacje w zakresie dalszego implementowania Strategii. Będzie on również zawierać propozycje usprawnienia realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Raport zostanie

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

pogłębiany także o informacje dotyczące realizacji projektów z wykorzystaniem środków unijnych. Raport będzie przedstawiany Radzie Miejskiej.

Tabela 21. Etapy monitorowania Strategii

LP	ETAP	ZADANIA	WYNIKI I PROCEDURY
1.	Zbieranie danych i informacji. Akceptacja dostępnych wskaźników oraz ich prawidłowe agregowanie	zbieranie danych, weryfikacja ich potrzebności w zależności od poziomu oceny wdrożenia (np. analiza w odniesieniu do potrzeby zrealizowania kierunku),	materiał stanowiący podstawę do analiz i ocen
2	Analiza, agregacja danych i informacji z określeniem ich źródła	uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych	Agregacja danych
3.	Przygotowywanie raportów półrocznych do przedłożenia Radzie Miejskiej	zestawienie otrzymanych danych w raporty	Tworzenie półrocznych raportów
4.	Ocena wyników (porównanie z aktualnymi normami). Ocena powinna odbywać się w oparciu o dostępne dane, ale również z uwzględnieniem zmieniających się norm i założeń otoczenia (w aspektach prawnych, społecznych, gospodarczych i politycznych)	ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami	określenie stopnia wykonania wraz z pierwszymi wskazaniem i rekomendacjami do dalszej implementacji
5.	Identyfikacja odchyleń (jeśli dotyczy)	ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami	przygotowanie materiału dla dalszych działań - określenie założeń zarządzania w sytuacjach kryzysu
6.	Analiza przyczyn odchyleń (jeśli dotyczy)	poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	przygotowanie materiału dla dalszych działań
7.	Planowanie korekty (jeśli dotyczy)	zmiana dotychczasowych metod realizacji bądź wprowadzenie nowych	określenie i akceptacja działań korygujących

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 10 . Rola monitoringu w systemie Strategii

Monitoring

- **bieżąca ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,**
 - **prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,**
 - **dokonanie bieżących korekt i poprawek,**
 - **podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,**
 - **informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.**

Źródło: opracowanie własne

Cały system wdrażania opary jest na poszczególnych etapach:

1. Programowanie -budowa struktury strategicznej w oparciu o dane statystyczne, konsultacje społeczne i wyniki analiz eksperckich;
2. W kolejnym etapie (następującym tuż po etapie programowania) zostaną ustalone zakresy odpowiedzialności za realizację poszczególnych celów, zostanie utworzony harmonogram implementacji. Procedura będzie uwzględniała procesy partycypacyjne. Zostaną ustalone procesy zarządzania strategią: Koordynacja zostanie umiejscowiona w Urzędzie Miasta i Gminy Radków, operatorem wdrożeniowym zostanie: Burmistrz Miasta i Gminy Radków.

Zasady zarządzania strategią powinny opierać się na ścisłej współpracy między:

- różnymi szczeblami władzy administracyjnej i samorządowej (m.in: regionalnej, powiatowej i lokalnej),
- różnymi wydziałami danej jednostki administracyjnej lub samorządowej,
- sektorem publicznym i prywatnym,
- działami gospodarki narodowej,
- społecznościami regionalnymi i lokalnymi (miasta/gminy z powiatem oraz pozostałymi gminami),

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- jednostkami publicznymi, niepublicznymi stanowiącymi potencjał partnerski dla Gminy.
3. Kolejny etap polegać będzie na bieżącym monitoringu zgodnie z przyjętym schematem, dodatkowo w ramach procesu wdrożeniowego przewiduje się przeprowadzenie badania ewaluacyjnego Strategii. Na koniec realizacji Strategii, jako wynik ewaluacji ex post, wykonany powinien zostać raport ewaluacyjny, który będzie zawierał aktualną informację o stanie wdrożenia dokumentu. W raporcie ewaluacyjnym ocenie podlegać powinny również m.in. skuteczność i efektywność zadań służących realizacji poszczególnych celów strategicznych i kierunków strategicznych wraz z ich oddziaływaniem na rozwój społeczno – gospodarczy Gminy.

Główne źródła finansowania Strategii

Niniejsza strategia określa podstawowe cele i kierunki działań Gminy Radków w okresie 2017–2025. Przed samorządem stoi więc perspektywa pozyskiwania odpowiednich środków finansowych na realizację zamierzonych, zaplanowanych we wskazanym czasie działań. Budżet Gminy z uwagi na stale rosnącą ilość zadań własnych, niejednokrotnie nie wystarcza na realizację wszystkim zakładanych celów i osiągnięcie zamierzonych standardów. W związku z tym, koniecznością staje się sięgnięcie do innych, zewnętrznych źródeł finansowania. Podstawowe źródła finansowania kierunków działań przewidzianych w ramach Strategii Gminy Radków na lata 2017-2025

- środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy;
- krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności);
 - środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - inne zagraniczne środki finansowe

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- krajowe środki finansowe;
- inne źródła finansowania.
- komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
 - leasing finansowy;
 - inne;
- fundusze innych uczestników procesu wdrażania strategii, w tym sektora prywatnego.

Jednym z najważniejszych źródeł pozyskiwania środków finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności). Ocenia się, że samorządy województwa dolnośląskiego oraz inne podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe w latach 2014–2020 będą mogły otrzymać w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego kwotę 2 252 mld Euro.

W tabeli przedstawiono priorytetowe źródła finansowania działań zaplanowanych w strategii Gminy Radków w zakresie środków i programów europejskich.

Tabela 22. Finansowanie źródeł przyszłych w zakresie środków i programów europejskich w okresie 2014-2020

Program Operacyjny/Program Europejski	Priorytety/obszary wsparcia
Regionalny Program Województwa Dolnośląskiego 2014-2020	<ul style="list-style-type: none">• przedsiębiorstwa i innowacje• technologie informacyjno-komunikacyjne• gospodarka niskoemisyjna• środowisko i zasoby• transport• infrastruktura spójności społecznej• infrastruktura edukacyjna• rynek pracy• włączenie społeczne• edukacja
Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER	<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie kompetencji kadr sektora nauki• Inteligentne specjalizacje• Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego i rodzinnego• Zwiększenie zatrudnienia• Programy profilaktyczne• Promocja zdrowego stylu życia• Poprawa jakości kształcenia• Warunki nowoczesnego nauczania• Współpraca szkół zawodowych z nauczycielami• włączenie społeczne i walka z ubóstwem

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

	<ul style="list-style-type: none">• aktywna integracja społeczna• rozwój usług społecznych i zdrowotnych• rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej• wsparcie usług na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych• wykluczeniem społecznym, sprzyjanie rozwojowi aktywnej integracji• opracowanie i wdrożenie rozwiązań wspierających wykorzystywanie nowoczesnych technologii w edukacji
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	<ul style="list-style-type: none">• Zakres: zwiększenie potencjału naukowo – badawczego (nowoczesna infrastruktura badawcza sektora nauki); inteligentne specjalizacje• Wsparcie innowacyjnych usług IOB, przedsiębiorstw• Promocja i kształtowanie innowacyjności
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	<ul style="list-style-type: none">• Działania inf-prom na rzecz upowszechniania e-umiejętności oraz wykorzystania technologii cyfrowych• e-integracja grup wykluczonych cyfrowo poprzez budowę i rozwój kompetencji cyfrowych w celu poprawy jakości ich życia• podniesienie jakości i dostępności e-usług publicznych• poprawa dostępności informacji sektora publicznego oraz zasobów kultury i nauki• wzmocnienie zastosowania TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnej)
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none">• Transport• Dostępność transportowa• Infrastruktura kolejowa• Promocja OZE i efektywności energetycznej• Budowa i modernizacja sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej• wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną• wsparcie przedsiębiorstw w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej i audytów energetycznych (na poziomie krajowym – duże przedsiębiorstwa)• wsparcie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne• strategię/plany gospodarki niskoemisyjnej• ochrona zasobów przyrodniczych, wod-kan, odpady, obszary Natura 2000• infrastruktura ochrony zdrowia• kultura
Program Operacyjny Obszarów Wiejskich PROW	<ul style="list-style-type: none">• Zwiększenie innowacyjności i bazy wiedzy na obsz. Wiejskich• Inteligentne specjalizacje• Rozwój potencjału IOB na rzecz świadczenia usług dla przedsiębiorstw• Różnicowanie działalności gospodarczej, zakładanie nowych, małych form + tworzenie miejsc pracy• Wsparcie podnoszenia kompetencji osób z obszaru LSR• Ułatwienia transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich• Gospodarka wodna, ochrona siedlisk, zasobów przyrodniczych, Natura 2000
Horyzont 2020	<ul style="list-style-type: none">• program finansowania badań naukowych i innowacji w Unii Europejskiej

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014-2020)	<ul style="list-style-type: none">• poprawa dostępu MŚP do finansowania w formie instrumentów kapitałowych i dłużnych,• poprawa dostępu do rynków, w szczególności unijnych, ale również na poziomie globalnym,• poprawa ramowych warunków konkurencyjności i trwałości przedsiębiorstw unijnych, w szczególności MŚP, w tym w sektorze turystyki,• krzewienie przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości• Główne elementy nowego programu to: instrumenty finansowe ułatwiające przedsiębiorcom dostęp do finansowania (co najmniej 60% środków zostanie przeznaczonych na ten cel) oraz działalność sieci Enterprise Europe Network świadczącej zintegrowane usługi na rzecz przedsiębiorców. Realizowane będą również działania służące poprawie ramowych warunków dla konkurencyjności przedsiębiorstw oraz służące promocji Przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono najważniejsze programy krajowe w ramach których będzie można realizować przedsięwzięcia zawarte w strategii.

Tabela 23. Finansowanie źródeł przyszłych w zakresie środków krajowych

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie badań naukowych, działalności innowacyjnej MŚP, współpraca MŚP i sektora nauki, inteligentne specjalizacje
Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	<ul style="list-style-type: none">• Ochrona dziedzictwa narodowego
Środki NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none">• Przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemów w Polsce.• Poprawa jakości środowiska poprzez realizację innowacyjnych – pilotażowych albo demonstracyjnych projektów środowiskowych.

Źródło: Opracowanie własne

Analiza powiązań strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

STRATEGIA EUROPA 2020.

Założenia strategicznych celów strategicznych są zgodne z założeniami Strategii Europa 2020. Celem Strategii Europa 2020 jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie:

- 1. inteligentny** – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje;
- 2. zrównoważony** – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu;
- 3. sprzyjający włączeniu społecznemu**, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa.

Postępy w realizacji Strategii Europa 2020 będą monitorowane przez pakiet pięciu głównych celów ilościowych. Na poziomie UE są to¹:

wzrost stopy zatrudnienia populacji w wieku 20-64 lata do 75%;

wzrost nakładów na inwestycje w B+R do 3% PKB UE;

osiągnięcie celów pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20;

ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% oraz wzrost udziału osób w wieku 30-34 posiadających wyższe wykształcenie lata do co najmniej 40%;

zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o co najmniej 20 mln.

Aby zagwarantować, że Strategia Europa 2020 przyniesie oczekiwane rezultaty, ustanowiono solidny i skuteczny system **zarządzania gospodarczego**, który ułatwi koordynowanie działań politycznych na szczeblu unijnym i krajowym.²

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków jest spójna z założeniami Strategii Europa 2020, bowiem w obrębie swoich założeń również akcentuje rozwój edukacji, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz promuje inwestycje w zrównoważony rozwój.

¹ Priorytety i cele rozwojowe UE do roku 2020 w kontekście aktualizacji Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Ekspertyza Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, 2013, s. 5.

² Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_pl.htm

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Tabela 24. Spójność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków ze Strategią Europą 2020

Cele strategiczne Strategii Gminy Radków	Obszar spójności	Priorytet Strategii Europa 2020
Cel strategiczny 1 Poprawa konkurencyjności Gminy Radków	Rozwój i promocja turystyki Gminy Radków Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Radków	Zatrudnienie Edukacja Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii
Cel strategiczny 2 Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego; Poprawa jakości kształcenia i rozwój edukacji Włączenie społeczne osób wykluczonych	Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym Zatrudnienie Edukacja
Cel strategiczny 3 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju	Rozwój infrastruktury społecznej Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju Wzmocnienie infrastruktury drogowej w Gminie Radków	Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii Badania i rozwój
Cel strategiczny 4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków	Ochrona wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego Rozbudowa i promocja oferty turystycznej poszczególnych gmin i tworzenie wspólnych produktów turystycznych	Edukacja

Źródło: Opracowanie własne

PROGRAMOWANIE PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020, UMOWA PARTNERSTWA (UP)¹

UP 2014-2020 ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK) oraz Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie z SRK, oparcie rozwoju na dalszym:

¹ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- zwiększaniu konkurencyjności gospodarki;
- poprawie spójności społecznej i terytorialnej;
- podnoszeniu sprawności efektywności państwa.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej cele rozwojowe kraju, środki Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w ramach UP koncentrują się na priorytetach finansowych: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczna i aktywność zawodowa, infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia, środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.¹

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, **wskazuje strategiczne zadania państwa**, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. *Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju*. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej. Strategia wyznacza **trzy obszary strategiczne: Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania** oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Kluczowe założenia Strategii Gminy Radków są zgodne z celami Strategii Rozwoju Kraju.

¹ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 43.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Tabela 25. Spójność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

Cele strategiczne Strategii Gminy Radków	Obszar spójności	Priorytet Strategii Rozwoju Kraju 2020
Cel strategiczny 1 Poprawa konkurencyjności Gminy Radków	Rozwój i promocja turystyki Gminy Radków Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Radków	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
Cel strategiczny 2 Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego; Poprawa jakości kształcenia i rozwój edukacji Włączenie społeczne osób wykluczonych	I.3.2. Rozwój kapitału społecznego Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
Cel strategiczny 3 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju	Rozwój infrastruktury społecznej Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju Wzmocnienie infrastruktury drogowej w Gminie Radków	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Cel strategiczny 4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków	Ochrona wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego Rozbudowa i promocja oferty turystycznej poszczególnych gmin i tworzenie wspólnych produktów turystycznych	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Źródło: Opracowanie własne

KRAJOWA INTELIGENTNA SPECJALIZACJA (KIS)

W dniu 8 kwietnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła Program Rozwoju Przedsiębiorstw, którego integralną część stanowi *Krajowa Inteligentna Specjalizacja*. Dokument przedstawia proces analityczny wyłaniania inteligentnych specjalizacji na poziomie krajowym (obszary B+R+I) oraz zarys procesu ich monitorowania i aktualizacji. *Krajowa inteligentna specjalizacja* jest dokumentem otwartym, który będzie podlegał ciągłej weryfikacji i aktualizacji w oparciu o system monitorowania oraz zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze. Dokument określa priorytety gospodarcze w obszarze B+R+I, których rozwój zapewni tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, zwiększenie wartości dodanej gospodarki i podniesienie jej konkurencyjności na rynkach zagranicznych. Cele strategiczne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków jest spójny z założeniami ww. dokumentu.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020” (SIEG)

Cel główny SIEG to stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki (innowacyjnej i efektywnej) opartej na wiedzy i współpracy to. Będzie on realizowany w oparciu o cztery cele szczegółowe:

- 1) dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- 2) stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- 3) wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- 4) wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Cele strategiczne przedstawione w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków:

- Poprawa konkurencyjności Gminy Radków,
- Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków,
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju,

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

wpisują się w **Strategię Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”**.

Tabela 26. Spójność Strategii Rozwoju z Zintegrowanymi Strategiami Krajowymi

Dokument - Zintegrowane strategie krajowe	Cele zintegrowanych strategii krajowych	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Radków
Strategia rozwoju kapitału ludzkiego	wzrost zatrudnienia; wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.	Poprawa konkurencyjności Gminy Radków Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków
Strategia rozwoju transportu	stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej, poprawę sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym, poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów, ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju
Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię Poprawa stanu środowiska	Poprawa konkurencyjności Gminy Radków Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju
Strategia Sprawne państwo	Otwarty rząd Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych Dobre prawo Efektywne świadczenie usług publicznych Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 (SRWD)

SRWD wpisuje się w krajowy i unijny system programowania rozwoju, który ma zapewnić spójność celów i działań rozwojowych. Na poziomie unijnym priorytety rozwoju w okresie do roku 2020 określa Strategia Europa 2020.

Tabela 27. Spójność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków z SRWD.

CELE STRATEGICZNE SRWD	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Radków - Zakres spójności-
CEL 1. ROZWÓJ GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY	Poprawa konkurencyjności Gminy Radków
CEL 2. ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT I POPRAWA DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju
CEL 3. WZROST KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW, ZWŁASZCZA MŚP	Poprawa konkurencyjności Gminy Radków
CEL 4. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO, EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ORAZ DOSTOSOWANIE DO ZMIAN KLIMATU I POPRAWA POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gminnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju
CEL 5. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI TECHNOLOGII KOMUNIKACYJNO-INFORMACYJNYCH	Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków
CEL 6. WZROST ZATRUDNIENIA I MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW	Poprawa konkurencyjności Gminy Radków
CEL 7. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE, PODNOSZENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA	Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków
CEL 8. PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI, KSZTAŁCENIE USTAWICZNE	Rozwój potencjału społecznego Gminy Radków Wzmocnienie współpracy transgranicznej Gminy Radków

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RADKÓW 2017-2025

Strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego Partnerstwa Noworudzko–Radkowskiego

Cele strategiczne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków są spójne z celami zawartymi w Strategii rozwoju dla obszaru funkcjonalnego Partnerstwa Noworudzko–Radkowskiego. Cele Strategii rozwoju dla obszaru funkcjonalnego Partnerstwa Noworudzko–Radkowskiego wskazują na:

- Współpracę umożliwiającą wzrost konkurencyjności Partnerstwa Noworudzko–Radkowskiego, wyrażająca się polepszeniem jakości życia mieszkańców i poprawą mobilności infrastruktury przez rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny
- Racjonalne wykorzystanie rezultatów zdefiniowanych polityk rozwojowych na rzecz zatrzymania spadku liczby mieszkańców, pozyskiwania wykwalifikowanej kadry oraz dostosowywanie poziomu kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku
- Współpracę w kompromisie ze środowiskiem i wartościami kulturowymi na rzecz unowocześnienia i mobilności niezbędnej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej
- Współpracę umożliwiającą rozwój gospodarczy Partnerstwa Noworudzko–Radkowskiego przez specjalizację i stwarzanie warunków do inwestowania i zatrudniania. konkurencyjności Partnerstwa Noworudzko–Radkowskiego
- Wzrost znaczenia współpracy międzynarodowej i internacjonalizacji działalności firm na rzecz integracji społecznej, przestrzennej i gospodarczej.

Cele strategiczne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków są spójne z celami

Strategii Rozwoju Powiatu Kłodzkiego na lata 2016-2020 w zakresie:

- podniesienia poziomu życia mieszkańców,
- zrównoważonego rozwoju,
- współpracy transgranicznej,
- rozwój potencjału społecznego.

Spis tabel:

- Tabela 1. Trasy turystyczne piesze w Gminie Radków
- Tabela 2. Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Radków
- Tabela 3. Turystyka zagraniczna w Gminie Radków w latach 2011-2014
- Tabela 4. Stan ludności Gminy Radków w latach 2010 – 2015
- Tabela 5. Ruch naturalny ludności i małżeństwa w gminie Radków
- Tabela 6. Migracje wewnętrzne w gminie Radków
- Tabela 7. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Radków
- Tabela 8. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Radków w okresie 2012-2014
- Tabela 9. Struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Radków w 2014 roku
- Tabela 10. Struktura wykształcenia bezrobotnych w Gminie Radków
- Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Radków
- Tabela 12. Liczba świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Radków w latach 2012-2014
- Tabela 13. Powody występowania świadczeń społecznych w Gminie Radków w latach 2012-2014
- Tabela 14. Liczba przestępstw w Gminie Radków w 2014 roku
- Tabela 15. Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych w Gminie Radków
- Tabela 16. Podmioty w sektorze publicznym wg form prawnych w Gminie Radków
- Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Radków
- Tabela 18. Wskaźniki charakteryzujące wskaźniki zamieszkania na terenie Gminy Radków
- Tabela 19. Zużycie wody w Gminie Radków w latach 2011-2015
- Tabela 20. Porozumienia zawarte pomiędzy gminą Radków z zagranicznymi miejscowościami
- Tabela 21. Etapy monitorowania Strategii
- Tabela 22. Finansowanie źródeł przyszłych w zakresie środków i programów europejskich w okresie 2014-2020
- Tabela 23. Finansowanie źródeł przyszłych w zakresie środków krajowych
- Tabela 24. Spójność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków ze Strategią Europa 2020
- Tabela 25. Spójność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków ze Strategią Rozwoju Kraju 2020
- Tabela 26. Spójność Strategii Rozwoju z Zintegrowanymi Strategiami Krajowymi
- Tabela 27. Spójność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków z SRWD.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie Gminy Radków na tle powiatu kłodzkiego.

Rysunek 2. Liczba ludności w Gminie Radków w podziale na kobiety i mężczyzn.

Rysunek 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności w Gminie Radków

Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Radków w latach 2010-2015

Rysunek 5. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Radków z podziałem na płeć

Rysunek 6. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej w Gminie Radków.

Rysunek 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Rysunek 8. Położenie komunikacyjne Gminy Radków

Rysunek 9. Struktura strategiczna dokumentu, schemat konstrukcji i hierarchizacji celów

Rysunek 10 . Rola monitoringu w systemie Strategii